

HOLZENBOSCH, Voorthuizen

5 november 2015

COLOFON

Stedenbouwkundig plan;
Afdeling Ruimtelijke Ordening,
Team Stedebouw en Omgevingsbeleid

Beeldkwaliteit Bebouwing;
Dorpsbouwmeester Johan Galjaard

Inrichtingsplan;
Afdeling Beheer Openbare Ruimte

Uitwerking;
Afdeling V& I, team Civiel

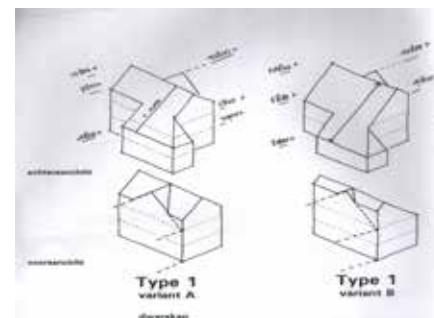
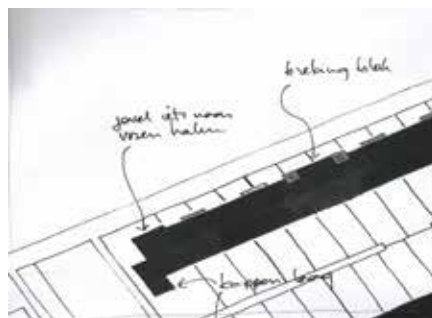
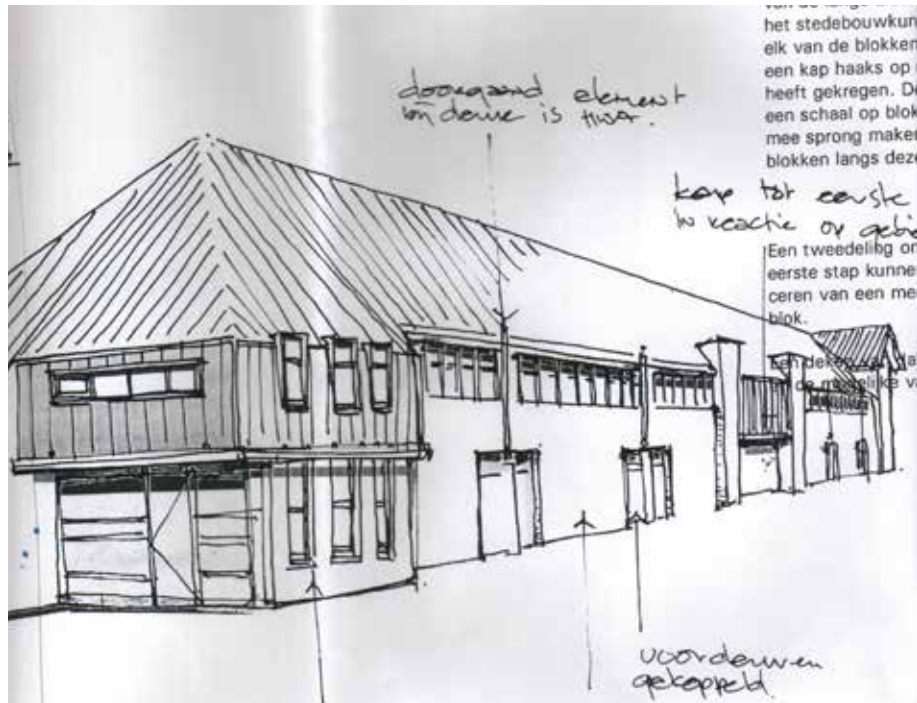
namens de projectgroep Holzenbosch,

Erik Komdeur, projectleider.

Barneveld,
9 juli 2015, update 5 november 2015

INHOUD

1. Algemeen	4-5
2. Stedebouwkundig plan	6-9
3. Beeldkwaliteit bebouwing	10-11
4. Deelgebieden	12-27
5. Beeldkwaliteit onbebouwde ruimte	28-69

Voorbeelden fase 1 Schetsen, referentiebeelden, hoofdopzet, geleding, accenten, details, opties.

1. ALGEMEEN

Inleiding en status

Holzenbosch is het eerste uitwerkingsplan van de nieuwe woonwijk aan de zuidrand van Voorthuizen. In het beeldkwaliteitsplan wordt de gewenste beeldkwaliteit beschreven van zowel de bebouwde ruimte (woningen) als de onbebouwde ruimte (openbaar gebied) in de woonwijk Holzenbosch. Bouwplannen en inrichtingsplannen voor de openbare ruimte worden hieraan getoetst. Het beeldkwaliteitsplan dient als leidraad en als inspiratiebron voor partijen die bouwplannen gaan ontwikkelen in Holzenbosch. De referentiebeelden in het plan zijn indicatief en niet uitputtend. Het plan is geen blauwdruk waaraan bouwplannen moeten voldoen, maar wil als toetsingskader juist richting geven aan een gewenste verschijningsvorm van de woningen en de openbare ruimte in Holzenbosch. Dit met als doel om een woonwijk van voldoende kwaliteit met een dorps en duurzaam karakter te realiseren. Alternatieven voor bouwplannen, die niet (geheel) voldoen aan of afwijken van het beeldkwaliteitsplan, zijn met een goede onderbouwing welkom en kunnen in gezamenlijk overleg ook bijdragen aan een goed resultaat. Het beeldkwaliteitsplan zal vastgesteld worden door de gemeenteraad en zal een onderdeel vormen van de Welstandsnota.

Plantoetsing

Toetsing bouwplannen

Het plan is opgesteld in samenspraak met de dorpsbouwmeester. Voor de begeleiding van de bouwplannen is een supervisor aangewezen, die met name de relatie tussen de architectuur, het beeldkwaliteitsplan en het stedenbouwkundig plan bewaakt. Alle bouwplannen worden door de supervisor en de dorpsbouwmeester gezamenlijk beoordeeld. De dorpsbouwmeester stelt vervolgens het welstandsadvies op. Om het planvormingsproces zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, is de toetsing van de bouwplannen onderverdeeld in twee fasen:

Fase 1 - Schetsen - vooroverleg

De eerste toetsing van de plannen vindt plaats op basis van globale schetsen. Door middel van deze schetsen, aangevuld met referentiebeelden en evt.

massastudies, geeft de architect aan wat zijn idee is ten aanzien van de architectuur van de woningen, maar ook ten aanzien van materialen en detaillering en eventuele opties.

De supervisor en de dorpsbouwmeester beoordelen de schetsen gezamenlijk. De door de dorpsbouwmeester goedgekeurde schetsen zijn samen met het beeldkwaliteitsplan kaderstellend voor de verdere beoordeling.

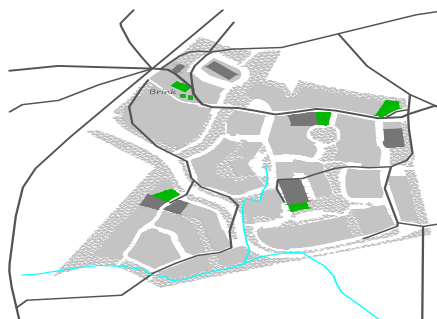
Fase 2 – Uitwerking - omgevingsvergunning

In deze fase worden de schetsen uitgewerkt tot gedetailleerde bouwplannen, inclusief de vereiste hoekoplossingen, opties, kleur- en materiaalgebruik.

Na toetsing door de Omgevingsdienst (en zo nodig advies van de stedenbouwkundige) worden de plannen en monsters door de dorpsbouwmeester en de supervisor gezamenlijk beoordeeld.

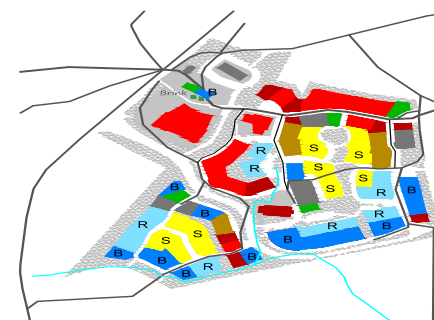
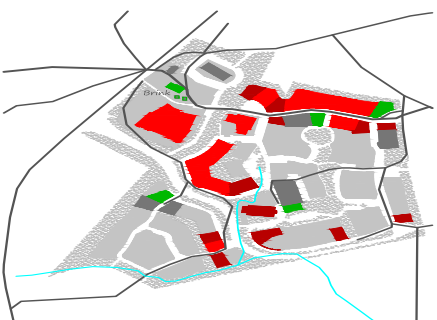
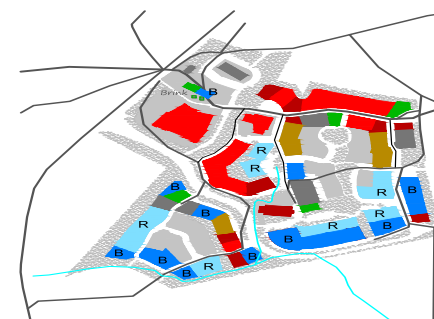
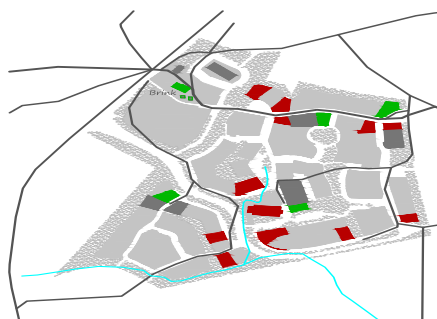
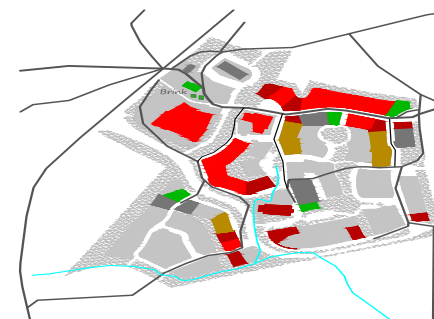
Het plantoetsingsproces is nader uitgewerkt in een protocol.

Ambities; dorps en duurzaam

Het doel is het ontwikkelen van een kwalitatieve woonwijk om Voorthuizen te voorzien in de vraag naar een gevarieerd woningaanbod. Als kenmerk geldt een groene wijk met een dorps sfeer (grotendeels overeenkomstig de karakteristieken van het esdorp uit het Masterplan Holzenbosch), waarbij duurzaamheid, zoals het streven naar energieneutrale woningen, meer voorop staat dan het historiserend karakter.

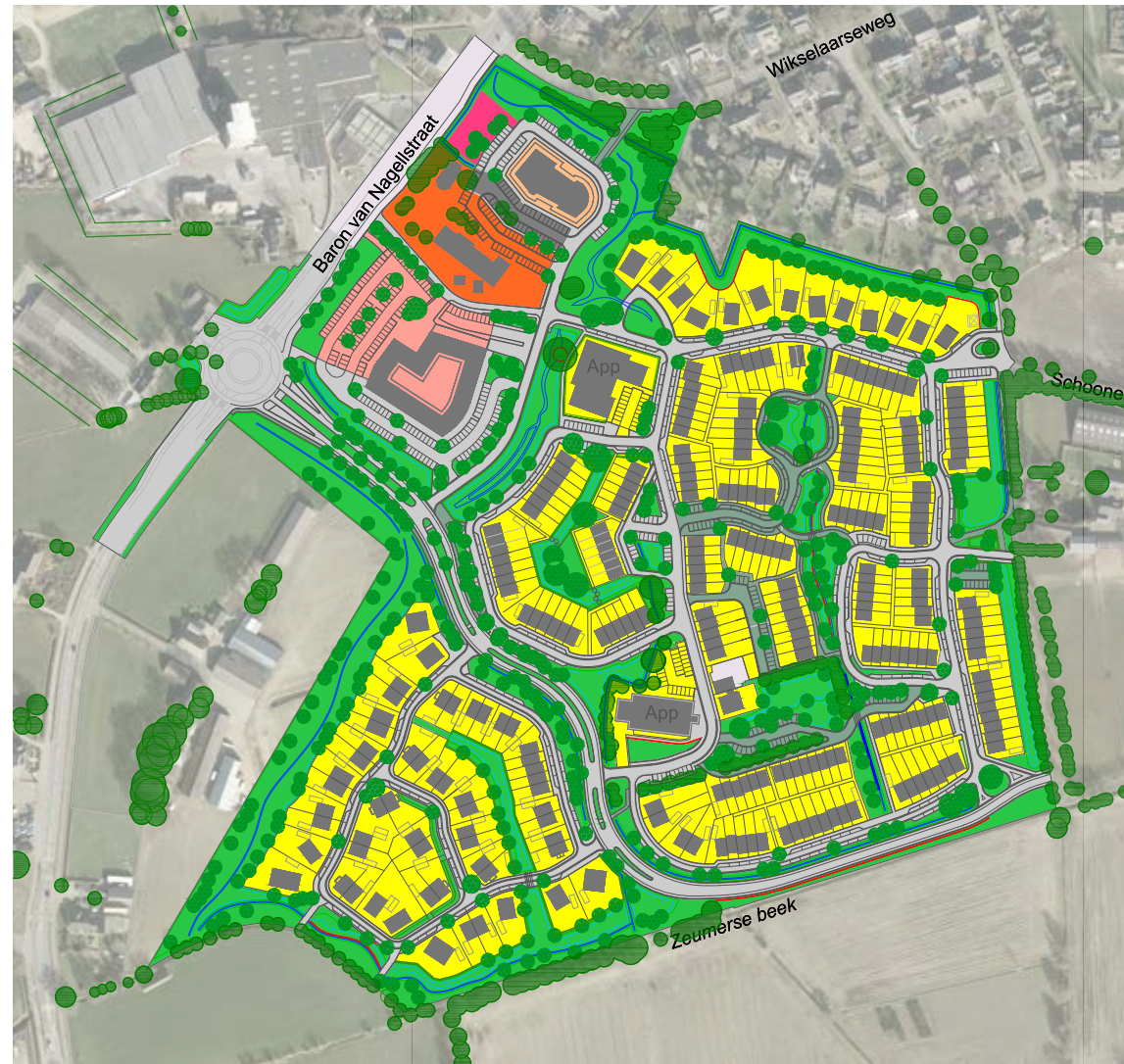

2. STEDEBOUWKUNDIG PLAN

Opzet

Een logische organische groei is ontwikkeld op basis van oude routes en het huidige landschap met waardevolle elementen. Het dorp had een eeuw eerder al zo kunnen ontstaan indien de route haven Nijkerk –Voorthuizen -Arnhem was uitgroeid tot een belangrijke handelsweg en de voorden in het plangebied daartoe waren verbeterd.

Ontwerp Aan de Baron van Nagellstraat komt een nieuwe rotonde om de plangebieden Holzenbosch en Werklandschap Verbindingsweg samen te ontsluiten. Vanaf deze rotonde begint de nieuwe hoofdontsluitingsweg en ten noorden daarvan komt eerst een gemengde functiestrook als overgangszone van het werklandschap naar de woonwijk. Na een brede groenstrook volgt de eerste fase van de woonwijk. De nieuwe hoofdontsluitingsweg verdeelt de wijk in twee ongelijke clusters. Aan de zuidkant is een kleinschalig villaparkje gedacht. Aan de noordkant ligt een groter cluster met een gevarieerd aanbod. Vanaf het oude knooppunt aan de Baron van Nagellstraat loopt vanaf de Brink de “Dorpsstraat” waar zich van oudsher de eerste bebouwing van het dorp ontwikkelde. De Brink wordt omringd door boerderij Holzenbosch met schaapskooi. Hiervandaan was voorheen een uitwaaiend stelsel van schaapsdriften. Aansluitend aan de oude kern begint eerst de wederopbouw in een planmatige opzet. Later volgen de eigentijdse in- en uitbreidingen met veelal een rondweg om de kern, vergelijkbaar met de Rembrandstraat.

Kenmerken

Dorps; smalle klinkerstraten, weinig openbaar groen, enkele grotere bomen, haagbeplanting, geen schuttingen, geen wadi's, hooguit wat slootjes, voorheen een mix aan kleinschalige functies zoals een bakker, een smederij, een kruidenier, een postkantoor, een notaris, het gemeentehuis, de dorpspomp, een paardenstal naast de herberg. De panden in allerlei verschijningsvormen, soms zijn de oude functies nog herkenbaar, staan in alle richtingen langs de slingerende straten, parkeren is maatwerk. Af en toe nog een oude boerderij met opstallen.

Duurzaam, stedenbouwkundig; vanuit het buitengebied een aantal verkoelende inwaaiers in verband met de klimaatverandering, zo min mogelijk bestrating door het stratenpatroon aan de randen te voorkomen, veel grote bomen, bestaande houtwallen inpassen, keuze kapvormen op basis van zonligging. Duurzaam, algemeen; mandeligheid, meer inspraak en beheer door bewoners, energieneutraal bouwen, levensloopbestendig, ombouwbaarheid, aanpasbaar bouwen, begroeide wadi's, extra aandacht voor flora en fauna, natuurlijk spelen, voordien.

Bebouwing

Om de dorpse sfeer te bereiken, maar ook om de hoogteverschillen in de kleinere voortuinen op te vangen, wordt bij de rijwoningen met een maximum van 8 eenheden per blok, gestreefd naar afwijkende gevelindelingen met daarbij een verschil in vloer- en goothoogte.

Randen

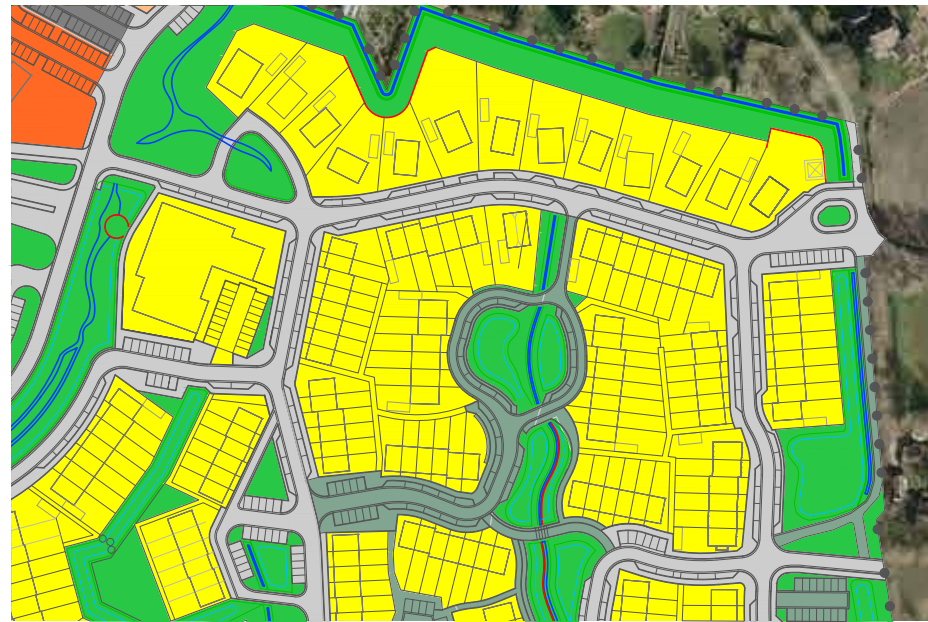
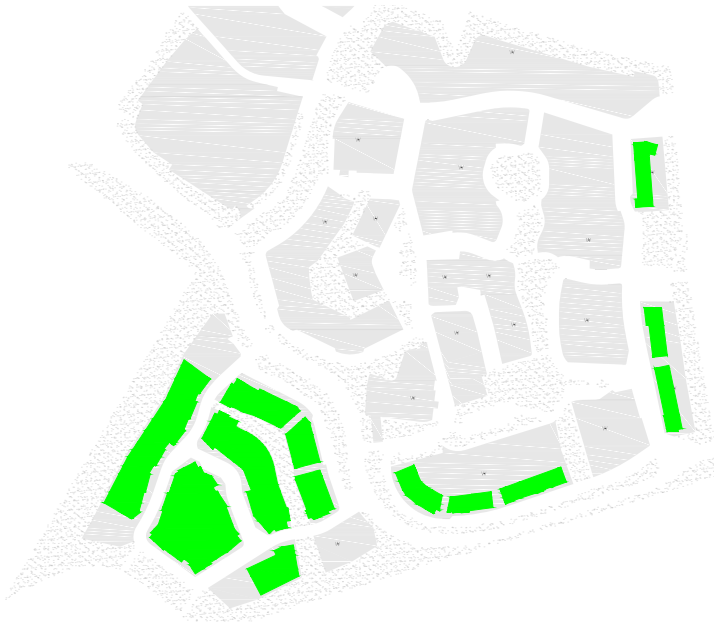
Een zorgvuldige aansluiting op de omgeving is gewenst. Aan de noordzijde de woonwijk Wikselaar; wat lagere bebouwing dan gebruikelijk en een minder toegankelijke groenstrook met een minimum breedte van 13 meter zorgen voor een geleidelijke overgang tussen de onderlinge achtertuinen. In het zuiden het open Zeumerse buitengebied met nieuwe kansen voor het tuinbedrijf en de verplaatsing van voetbalvelden, in het oosten drie verkeersaansluitingen voor de toekomstige uitbreiding en aan de westzijde een brede groenstrook met waterberging als scheiding met de gemengde functies en het toekomstige werklandschap.

Verkeer

Het is de wens om met de ontwikkeling van de hele zuidrand het sluipverkeer door het buitengebied van Zeumeren op te lossen dan wel tegen te gaan. De hoofdontsluitingsweg van Holzenbosch, een 50 km weg, zal daarom in de toekomst worden doorgetrokken naar de Blotekamperweg. Verder wordt in de eerste fase de Schoonengweg geknipt door een fietspad. Het deel dat het buitengebied ontsluit met een beperkt aantal verkeersbewegingen wordt via de ontsluiting van Holzenbosch naar de nieuwe rotonde geleid.

Flexibiliteit

In het plan wordt gestreefd naar meer flexibiliteit, op onderstaande kaart in groen aangeduid waar dat mogelijk is. Het ontwerp is gebaseerd op de hoogst haalbare verdichting, minder woningen realiseren is op deze locaties ook mogelijk.

Beeldkwaliteit: van organisch gegroeid naar organisch ontworpen

Holzenbosch is een dorp dat er al had kunnen zijn maar tot nu toe nog niet is verzezen. Wanneer in het verleden enkele wegen een ander verloop hadden gehad, was het er ongetwijfeld al geweest. Als gevolg van de groei van Voorthuizen en de komst van nieuwe verbindingen kan het dorp Holzenbosch er echter alsnog komen. Nu staan we voor de vraag: wordt het een ontworpen uitbreiding van Voorthuizen of een spontaan bebouwd gebied? De gedachte is nu: geen van beide. Blauwdrukplanning werkt niet goed meer maar voor spontane groei ontbreken de tijd en de cultuur. Wat wel kan, is het landschap en de geschiedenis laten spreken, een contextuele benadering van het ontwerpproces.

Een bedachte geschiedenis

Op veel plekken in ons land, van Brandevoort bij Helmond tot Vathorst bij Amersfoort, worden traditionele verkavelingsvormen en woningtypologieën opnieuw toegepast, al of niet in een nieuwe vorm. Het levert vaak prachtige beelden op maar meestal zijn ze losgezongen van tijd en plaats. Zo ontstaat een vestingstad waar er nooit aanleiding is geweest voor een belegering of een grachtenstad waar nooit sprake is geweest van handel. In Voorthuizen

Zo had ook Holzenbosch kunnen zijn

wordt iets anders beoogd: hoe zou dit gebied zich in de loop der eeuwen hebben kunnen ontwikkelen, gebaseerd op het aanwezige landschap en lokale omstandigheden?

Het landschap als richtsnoer

De eerste bebouwing in het landschap bestaat meestal uit boerderijen. Deze liggen op hun erven verspreid in het gebied met daartussen de landerijen. Hogere delen zijn bestemd voor akkerbouw, lagere voor de veeteelt. Tussen de boerderijen ontstaan de eerste paden, waarvan de belangrijkste uiteindelijk bestraat worden en het begin vormen van een wegenstructuur. Met de ontwikkeling van de landbouw verrijzen aan de straatwegen eenvoudige woningen voor landarbeiders. Aanvankelijk zijn dit niet meer dan hutten, geleidelijk evolueert de bebouwing tot eenvoudige landarbeiderswoningen. De verschijningsvorm is uiteraard traditioneel. Vaak kwam er geen architect aan te pas maar wist de lokale timmerman of aannemer er wel iets moois van te maken.

Van verspreide naar dorpse bebouwing

Geleidelijk ontstaan er bebouwingslinten en verdichten deze zich tot een dorp. Er was natuurlijk altijd al sprake van lokale werkgelegenheid langs de doorgaande wegen, zoals uitspanningen en smederijen. Maar met de groei van de bevolking ontstaat daarnaast ook een middenstand van winkeliers en kleine bedrijven en neemt de lokale werkgelegenheid toe. Er wordt meer en meer in het dorp zelf gewoond en de welvaart groeit. Dankzij de goede bereikbaarheid en het verbeterde voorzieningenniveau wordt het dorp ook aantrekkelijk voor mensen van buiten. De fraaie natuur van de omgeving trekt de eerste recreanten aan en sommigen besluiten de stad te verruilen voor het wonen in een gezonde omgeving. De nieuwe bewoners nemen ook stadse invloeden mee en dat is nu nog te zien aan de verschijningsvorm van de woningen. Die vormen een afspiegeling van de verschillende architectuurstijlen maar dan in een gematigde, lokale vorm.

Bijzondere lokale omstandigheden

Te midden van de hoofdstroom van de geschiedenis heeft elk dorp ook haar eigen, lokale historie. Rond Voorthuizen was dat de aanwezigheid van een

3. BEELDKWALITEIT BEBOUWING

antroposofische gemeenschap, die omstreeks 1928 aan de Wolsbergerweg 7 in Voorthuizen het Jorishuis hebben gesticht, bedoeld als kampeerhuis voor de leerlingen van de Haagse Vrije School. Het werd echter nooit voltooid en enkele jaren later heeft de antroposofische arts Dr. Rudersdorff het laten afbouwen en kreeg het pand als de 'Houten Joris' een woonfunctie. Aan de Harremaatweg 44 was enkele jaren daarvoor in 1926 al een klein vrijstaand woonhuis gebouwd bij een kwekerij op biologische grondslag, die in de jaren 50 van de vorige eeuw helaas werd gesloten. Ook aan de Harremaatweg 38 staat nog een woonhuis met antroposofische kenmerken.

Holzenbosch als nieuwe nederzetting

De ontwikkeling van landschap naar dorp en hierbinnen de variatie aan ambachtelijke bouwstijlen zoals die in de eerste helft van de vorige eeuw voorkwamen, dat is in het kort de gedachte achter de ontwikkeling van Holzenbosch. Het ontworpen stratenplan heeft de vanzelfsprekende opzet van het landschapspatroon gekregen, de situering van de woningen met bijbehorende bouwstijl volgt de logische verdichting van een dorp door de tijd heen. Het ontwerp is hier niet bedoeld als rigide raamwerk maar als een betrekkelijk los kader, dat met de ontwikkelingen kan meebewegen maar beslist niet vrijblijvend is. In die zin kan Holzenbosch een organische ontwikkeling worden genoemd, waarin elke bouwstijl al zijn plek heeft gekregen maar het beeld nog niet vastligt.

Landschap in het dorp

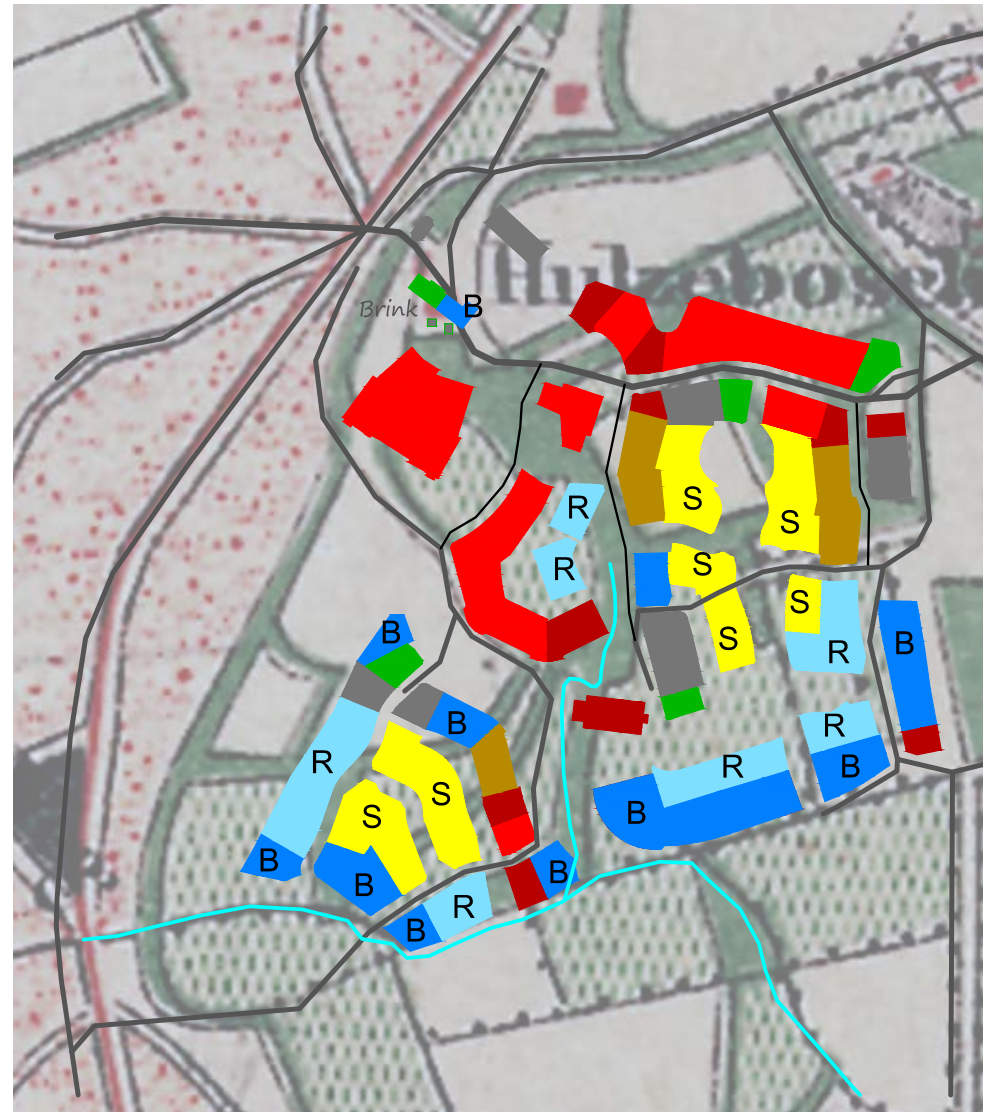
Kenmerkend voor een dorp is niet alleen dat het landschap vlakbij ligt maar

ook dat het op informele wijze tot diep in het dorp doordringt. Zo blijven de lange lijnen behouden, al zal een landelijk bomen-laan wel kunnen veranderen in een lommerrijke woonstraat. Ook het water speelt een belangrijke rol in haar landschappelijke vorm. Via beeklopen en smalle sloten dringt het open water tot diep in het dorp door en vervult het haar natuurlijke functie voor waterberging en afvoer. Grotere waterpartijen zijn een zeldzaamheid in het dorp, behalve als drenkplaats voor de dieren of als natuurlijk, laaggelegen gebied.

Openbare ruimte

De lagere dichtheid van een dorp komt vooral door de relatief grote kavels. De openbare ruimte is vaak juist beperkt van omvang en bescheiden van inrichting. Smalle rijlopers en brede bermen bepalen het beeld, waarbij zowel grasbermen als brede halfverharde rabatstroken voorkomen. In een dorp hoeft niet alles geregeld te worden dus parkeervakken hoeven niet al te nadrukkelijk te worden vormgegeven. De gemeenschapszin van een dorp strekt zich ook uit tot de openbare ruimte dus 'shared-space' is het credo.

- 1 dorps-boerderij
- 2 dorps-schuurwoning
- 3 dorps-voor 1920
- 4 dorps-1920 - 1940
- 5 dorps-1950 - 1960
- 6 duurzaam-
- B = beeldbepalend
- D = regulier
- S = standaard

Indicatieve verdeling bouwstijlen in een logische opbouw van het dorp, een alternatieve verdeling met een goede onderbouwing is mogelijk.

4. DEELGEBIEDEN

Architectonische variatie

Het dorp is veelvormig en homogeen tegelijk. Geen huis is hetzelfde maar de uiteenlopende bouwstijlen leiden niet tot harde contrasten maar tot zachte overgangen. Het goede dorpse woonhuis is een mooie balans tussen onderscheid en overeenkomst. Al te uitbundige zelfexpressie is zeker niet dorps, dat strookt immers niet met een gemeenschap met gezamenlijke belangen en is ook niet nodig omdat de individualiteit al sterk verankerd is. In dat licht moeten de architectuurstijlen van de afgelopen eeuw worden gezien, die op Holzenbosch van toepassing zijn. Ze dienen ter inspiratie van de architect en nodigen de bouwers uit tot het maken van mooie, duurzame details. Duurzaamheid is ook het uitgangspunt voor de tranches met eigentijdse bebouwing die de afronding van Holzenbosch gaan vormen. Zo zijn de randen modern en sluiten de overige bouwstijlen aan op het dorp wat er wel al eerdere gekomen is: Voorthuizen.

Overzicht bouwstijlen

- 4.1 Dorpse boerderijwoning
- 4.2 Dorpse schuurwoning
- 4.3 Dorps 1900-1920: Chaletstijl/Cottagestijl, Rationalisme
- 4.4 Dorps 1920-1940: Amsterdamse School, Antroposofische School
- 4.5 Dorps 1950-1960: Delftse School, Shake-hands
- 4.6 Dorpse duurzaamheid: regulier, beeldbepalend, standaard.

De verdeling in bouwstijlen en de beschrijving hiervan op de volgende bladzijden is opgemaakt om tot een logische opbouw van het dorp te komen, zonder daarbij vooraf rekening te houden met het ontwikkelingsproces. Het is in de eerste plaats bedoeld als inspiratiebron voor de architecten. Een alternatieve verdeling van bouwstijlen met een goede onderbouwing is van harte welkom en draagt bij aan een opbouwende discussie om gezamenlijk tot een goed resultaat te komen. Een voorbeeld kan zijn het toepassen van een zadeldak haaks op de weg, dit om een goede zonligging te bereiken voor het produceren van zonneënergie, mogelijk past dit beter in het concept van een andere bouwstijl.

4.1 Dorpse boerderijwoning

De eerste woningen in Holzenbosch zijn uiteraard de boerderijen. De traditionele Veluwe boerderij met haar lage zijgevels en forse wolfseinden is een type dat nog steeds geliefd is en gebouwd wordt. Nu nauwelijks meer als boerderij maar vooral als vrijstaande woning in het buitengebied of als recreatiewoning op vakantieparken. De boerderij is van het type hallenhuis en wordt ook in andere landstreken in Oost-Nederland met de naam Veluwe boerderij aangeduid. Het komt van oudsher zowel in grote als kleine bouwvolumes voor en bestaat in feite uit één grote ruimte die zich gemakkelijk laat indelen. Bij de woonhuizen in de vorm van Veluwe boerderijen komen zowel traditionele als moderne interpretaties voor.

Dorpse boerderijwoningen worden vormgegeven als traditionele Veluwe boerderij. De verwijzing naar het verleden staat hier voorop, historiserende architectuur heeft de voorkeur.

4.1 DEELGEBIEDEN

4.1 Dorpse boerderijwoning staat indicatief voor;

Bouwvolume hoofdgebouw

- ☐ enkelvoudig hoofdvolume
- ☐ rechthoekige plattegrond
- ☐ lage zijgevels
- ☐ zadeldak met wolfseinden

Aanbouwen, uitbouwen en opbouwen

- ☐ dakkapellen met hellend dakvlak
- ☐ baanderdeuren in zijgevels
- ☐ alleen vrijstaande bijgebouwen

Gevelindeling

- ☐ voorgevel begane grond: hoge verticale raamopeningen, symmetrische plaatsing
- ☐ voorgevel verdieping: lage verticale of vierkante raamopeningen, symmetrische plaatsing
- ☐ zijgevel: lage verticale of vierkante raamopeningen, a-symmetrische plaatsing

Materialen en kleuren

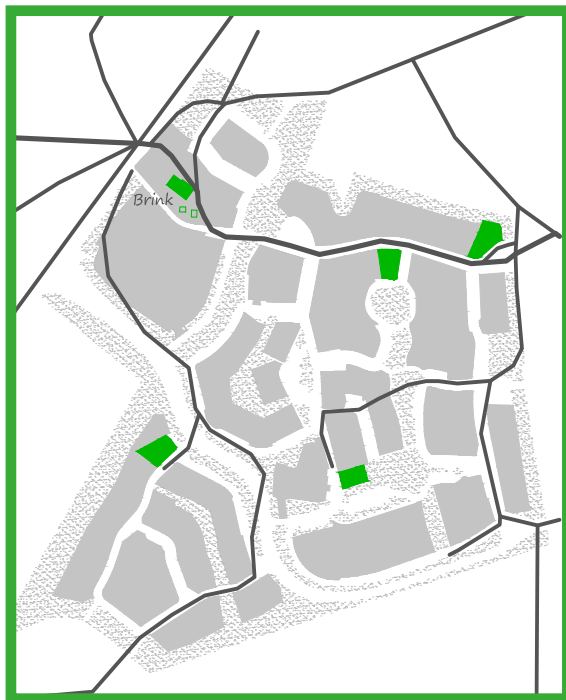
- ☐ gevels: metselwerk baksteen, bruinrood
- ☐ kozijnen, ramen en deuren: hout, gebroken wit, lichtgrijs, donker groen
- ☐ raamindeling: zesruiters, vierruiters, T-vensters, ongedeeld
- ☐ daken: natuurriet, keramische pannen oranje-rood of grijs-gesmoord

Detallering

- ☐ bij rieten daken geen goten maar overstekken
- ☐ bij pannendaken zinken bakgoten met zinken hemelwaterafvoer

Tuin- en erfscheidingen

- ☐ voorkanten: kavelsloot of greppel met groene berm
- ☐ zij- en achterkanten grenzend aan openbaar gebied: erfbeplanting in de vorm van windsingel (boomaanplanting als windscherm)

Kenmerken als inspiratiebron, afhankelijk van woningtype en prijsklasse, verhoudingsgewijs toe te passen

4.2 Dorpse schuurwoning

Ook de vrijstaande schuren op de Veluwewaren oorspronkelijk vaak van het hallentype. Dat betekent dat ze evenals bijvoorbeeld een traditionele kerk bestaan uit drie beuken, een hoge middenbeuk en twee lagere zijbeuken. De middenbeuk wordt overspannen door een spant met vrijstaande houten spantbenen en de dakbalken boven de zijbeuken rusten deels op de lage zijgevels. Evenals veel boerderijen hebben de nodige stallen een woonfunctie gekregen. Door de andere ligging op het erf zijn deze minder op de weg en meer op het land gericht. De schuurwoning als nieuw woningtype voor het platteland is de laatste jaren aan een ware opmars bezig.

Dorpse schuurwoningen worden vormgegeven als eigentijdse interpretatie van het landelijke huis. De verwijzing naar het huidige tijd staat hier voorop, moderne architectuur heeft de voorkeur.

4.2 DEELGEBIEDEN

4.2 Deelgebied Dorpse schuurwoning staat indicatief voor;

Bouwvolume hoofdgebouw

- ☐ enkelvoudig hoofdvolume
- ☐ rechthoekige plattegrond
- ☐ lage zijgevels
- ☐ zadeldak

Aanbouwen, uitbouwen en opbouwen

- ☐ geen dakkapellen
- ☐ bijgebouwen verbonden met hoofdgebouw via tussenlid

Gevelindeling

- ☐ voorgevel begane grond: grote raam- en deuropeningen, symmetrische plaatsing
- ☐ voorgevel verdieping: kleine raamopeningen, symmetrische plaatsing
- ☐ zijgevel: vrije indeling raamopeningen

Materialen en kleuren

- ☐ gevels: houten delen of beplating, stalen beplating, glas in combinatie met lamellen
- ☐ kozijnen, ramen en deuren: hout, aluminium, staal, naturelkleur of donker
- ☐ raamindeling: vrije indeling, schuifpuien
- ☐ daken: stalen beplating, houten delen

Detailering

- ☐ bij stalen daken geen of minimale goten, eventueel in combinatie met overstekken
- ☐ bij houten daken verholten goten in het dakvlak

Tuin- en erfscheidingen

- ☐ voorkanten: kavelsloot of greppel met groene berm
- ☐ zij- en achterkanten grenzend aan openbaar gebied: erfbeplanting in de vorm van windsingel (boomaanplanting als windscherm)

Kenmerken als inspiratiebron, afhankelijk van woningtype en prijsklasse, verhoudingsgewijs toe te passen

4.3 Dorps 1900-1920

In de eerste twee decennia van de vorige eeuw vestigden de eerste stedelingen zich op het platteland, vaak oudere, vermogende mensen en renteniers. Zij kozen voor een gezonde, natuurlijke omgeving en introduceerden stedelijke bouwstijlen in de dorpen op de Veluwe. Deze kregen gestalte in zowel herenhuizen in het dorp zelf als villa's in de directe omgeving, binnen de gemeente vooral in Barneveld. Veel van deze woningen zijn behouden en soms aangewezen als monument. Ze worden nog steeds als voorbeeld gebruikt voor de wat statiger dorpse woningtypen, ook in recente uitbreidingen. In Voorthuizen vormen het Witte Huis en het voormalige stationsgebouw voorbeelden van deze ambachtelijke bouwkunst.

Chaletstijl/Cottagestijl (1870-1930)

Zowel de Chaletstijl als de Cottagestijl representeren een romantische stroming in de architectuur, waarbinnen veel gebruik werd gemaakt van uitheemse, traditionele bouwwijzen. Dergelijke bouwwerken verschenen in hun eenvoudigste vorm voor het eerst vanaf het midden van de 18e eeuw in landschappelijk aangelegde tuinen en parken. Daar dienden zij als stof-fering voor de natuurlijk aandoende tuinaanleg en als gelegenheden om tijdens de wandeling even te rusten. De gotische kapelletjes en heremiethutten kregen geleidelijk aan meer betekenis als zelfstandige bouwwerken en ook het arsenaal aan vormen breidde zich uit. Uiteindelijk ontstonden verschillende mengstijlen, waarbij het Zwitserse chalet met haar overstekende kappen en het Engelse cottage met haar vakwerk invullingen model stonden. Chaletstijl en Cottagestijl werden veelvuldig toegepast in bosrijke streken. In stedelijke gebieden komen ook combinaties voor met motieven uit de Neo-Renaissance en de Art Nouveau.

Rationalisme, Berlagiaanse stijl (1895-1925)

De door H.P. Berlage en anderen

ingezette vernieuwing van de bouwkunst, was gericht op rationele constructiemethoden en een eerlijk materiaalgebruik. Deze opvatting leidde tot zichtbare, het krachtenverloop illustrerende overspanningen en de toepassing van schoon metselwerk en blank gelakt hout in de interieurs. Hoewel aan het decoratieve aspect veel aandacht werd besteed, bleven de versieringen beperkt tot de afzonderlijke constructiedelen, zodat de invloed ervan op het bouwwerk als geheel geringer was dan bij de aan het Rationalisme verwante Art Nouveau. In beide stromingen werd een vrij ingedeelde plattegrond voorgestaan. Bij het Rationalisme ging het echter niet zozeer om ruimtelijke effecten als wel om de logische opeenvolging van afzonderlijke ruimten. Na de eerste wereldoorlog werd ook de invloed van de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright zichtbaar in grotere raamopeningen en brede dakoverstekten.

Dorps 1900-1920 is het traditionele woonhuis in romantische of meer rationele stijl. Van deze statige huizen zijn er betrekkelijk weinig gebouwd en ze liggen dan ook in kleine clusters of verspreid door Holzenbosch.

4.3 DEELGEBIEDEN

4.3 Deelgebied Dorps 1900-1920 staat indicatief voor;

Bouwvolume hoofdgebouw

- ☐ vrijstaande of gekoppelde woningen
- ☐ samengestelde plattegrond
- ☐ zadeldak of schilddak
- ☐ topgevels als accenten

Aanbouwen, uitbouwen en opbouwen

- ☐ dakkapellen met hellend dakvlak of kleine kap
- ☐ grote dakkapellen in gevelvlak, kleine dakkapellen op dakvlak
- ☐ alleen vrijstaande bijgebouwen

Gevelindeling

- ☐ voorgevel begane grond: verticale raamopeningen, zowel los als gekoppeld
- ☐ voorgevel verdieping: verticale of vierkante raamopeningen, zowel los als gekoppeld
- ☐ zijgevel: verticale of vierkante raamopeningen

Materialen en kleuren

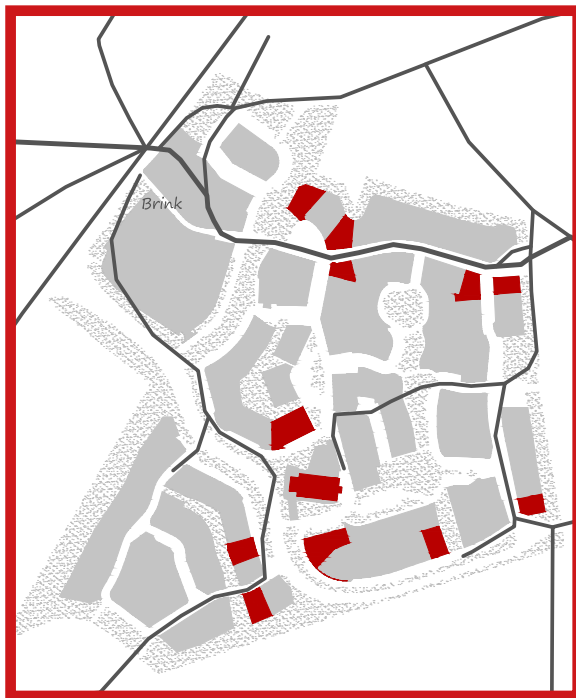
- ☐ gevels: metselwerk baksteen, bruinrood
- ☐ kozijnen, ramen en deuren: hout, gebroken wit, lichtgrijs, donker groen
- ☐ raamindeling: zesruiters, vierruiters, T-vensters
- ☐ daken: natuurriet, keramische pannen oranje-rood of grijs-gesmoord

Detallering

- ☐ bij rieten daken geen goten maar overstekken
- ☐ bij pannendaken zinken bakgoten met zinken hemelwaterafvoer
- ☐ metselwerk banden of speklagen, siermetselwerk
- ☐ expressieve schoorstenen

Tuin- en erfscheidingen

- ☐ voorkanten: geschoren groenblijvende haag of spijlenhek
- ☐ zij- en achterkanten grenzend aan openbaar gebied: groenblijvende haag of heder op gaashek

Kenmerken als inspiratiebron, afhankelijk van woningtype en prijsklasse, verhoudingsgewijs toe te passen

4.4 Dorps 1920 - 1940

Na de eerste wereldoorlog nam de trek naar het platteland een hoge vlucht. Dankzij de betere verbindingen kwam het forensisme op gang: de combinatie van buiten wonen en werken in de stad. Dit leidde tot de bouw van relatief grote aantallen vaak kleinere woningen, de karakteristieke middenstandswoning, vaak met een mansarde kap. Met de komst van jongere stadsmensen kwamen ook de expressieve bouwstijlen uit het Interbellum naar het platteland. Voorthuizen kent daarvan enkele fraaie voorbeelden zoals Huize Florinata in de stijl van de Amsterdamse School en het antroposofische Blauwe Huis.

Amsterdamse School (1910-1930)

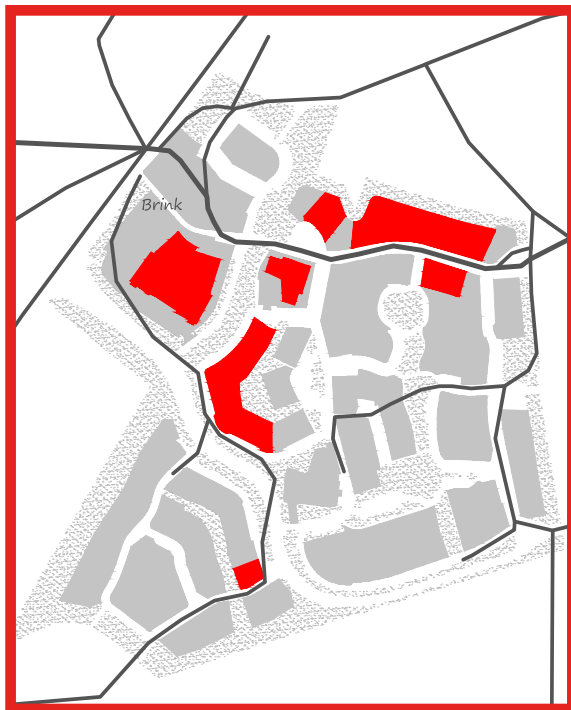
De Amsterdamse School kan worden beschouwd als een Nederlandse variant van het expressionisme. Zij ontstond in Amsterdam maar werd al snel in andere delen van het land nagevolgd, zoals in Groningen. Hoewel deze stroming raakvlakken vertoont met het ook elders in Europa oplevende expressionisme, met name in Duitsland, is het een typisch Nederlandse variant. Het unieke karakter is daarin gelegen dat de plastische vormtaal het resultaat was van een fantasierijk gebruik van bakstenen en dakpannen. De decoratieve toepassing van deze materialen stond vaak op gespannen voet met de technische mogelijkheden ervan. Vanuit een voornamelijk esthetische invalshoek werden alle details van een bouwwerk op sculpturale wijze behandeld. De onderlinge afstemming van de afzonderlijke gebouw- en geveldelen stond daarbij voorop. De compositie van de totale architectonische verschijningsvorm is dan ook een belangrijk kenmerk van de Amsterdamse School. Daar-naast heeft de stroming ook een sterk sociale inslag gekregen dankzij de vele fraaie volkshuisvestingsprojecten.

Antroposofische architectuur/ Organische bouwstijl (vanaf 1910)

De antroposofische architectuur is gebaseerd op de ideeën van de Oostenrijkse filosoof, architect en pedagoog Rudolf Steiner (1861-1925). Hij zag architectuur als een 'gesamtkunstwerk', waarbij exterieur en interieur één geheel moeten vormen. Steiner liet dat zien in zijn eigen ontwerp voor het Goetheanum, een ontmoetingscentrum in Dornach, vlakbij Basel. Het eerste houten gebouw uit 1913-20 ging door brand in 1922 verloren maar al in 1928 werd het huidige stenen Goetheanum voltooid. Hoewel de verschijningsvorm organisch kan worden genoemd is het in feite een intelligent geconstrueerd bouwwerk op basis van plastische vormen en kristalachtige structuren. Rechte hoeken en vlakke plafonds werden vermeden en raam- en deuropeningen kregen vaak ingewikkelde contouren om de gevoelswereld van de gebruiker in een zo harmonisch mogelijke staat te brengen en zo een positieve uitwerking op zijn stemming te hebben.

Het traditionele woonhuis in een expressieve of meer organische stijl. Ze vormen kortere en langere straatwanden aansluitend op de bebouwing uit de eerdere stijelperioden van Holzenbosch.

4.4 DEELGEBIEDEN

4.4 Deelgebied Dorps 1920-1940 staat indicatief voor;

Bouwvolume hoofdgebouw

- ☐ vrijstaande, twee aaneen gebouwde of rijenwoningen
- ☐ rechthoekige of samengestelde plattegrond
- ☐ mansardekap of schilddak
- ☐ topgevels als accenten

Aanbouwen, uitbouwen en opbouwen

- ☐ erkers en luifels
- ☐ dakkapellen met plat of hellend dakvlak
- ☐ grote dakkapellen in gevelvlak
- ☐ aangekapte bijgebouwen

Gevelindeling

- ☐ voorgevel begane grond: hoge en brede raamopeningen, vrije indeling
- ☐ voorgevel verdieping: vierkante raamopeningen of raamstroken
- ☐ zijgevel: verticale of vierkante raamopeningen

Materialen en kleuren

- ☐ gevels: metselwerk baksteen, bruinrood; geveltimmerwerk donker groen of blauw
- ☐ kozijnen, ramen en deuren: hout, gebroken wit, lichtgrijs, donker groen
- ☐ raamindeling: vierruiters, tweeruiters of vrije indeling
- ☐ daken: natuurriet, leien, keramische pannen oranje-rood of grijsgesmoord

Detallering

- ☐ bij rieten daken geen goten maar overstekken
- ☐ bij pannendaken brede zinken bakgoten met verzamelbakken of uitgetimmerde goten en zinken hemelwaterafvoeren
- ☐ hellende dakranden en goten
- ☐ expressieve schoorstenen
- ☐ bloembakken en luiken

Tuin- en erfscheidingen

- ☐ voorkanten: geschoren groenblijvende haag of spijlenhek
- ☐ zij- en achterkanten grenzend aan openbaar gebied: groenblijvende haag of hедера op gaashek

Kenmerken als inspiratiebron, afhankelijk van woningtype en prijsklasse, verhoudingsgewijs toe te passen

4.5 Dorps 1950-1960

Na de tweede wereldoorlog was de woningnood volksvijand nummer één. Ook kleinere gemeenten kregen een duidelijke volkshuisvestingstaak. De wederopbouw luidde een periode in van sobere architectuur omdat zowel financiële middelen als bouwmaterialen schaars waren. Aanvankelijk werd vooral in kleine series gebouwd in de stijl van de Delftse School op basis van de tot die tijd gangbare traditionele bouwtechnieken. In die stijl zijn ook enkele vrijstaande woonhuizen gebouwd. Later deed de mechanisatie op de bouwplaats en prefabricage van bouwelementen haar intrede en werd overgeschakeld naar de shake-hands van traditioneel en modern. Er verschenen grotere series die vaak eenvormiger waren.

Delftse School (1925-1955)

De Delftse School, voor de oorlog aangeduid als de archaïserende richting, ontleent haar naam aan de Technische Hogeschool (nu Universiteit) te Delft, waar M.J. Granpré Molière de grote pleitbezorger was van het traditionele bouwen. Hij stond een bouwwijze voor die was afgestemd op nationale en regionale behoeften en mogelijkheden. Voor ons land betekende dit een hernieuwde aansluiting bij de traditionele baksteenbouw en de toepassing van hellende daken. Men oriënteerde zich daarbij op de eenvoudige, landelijke bouwkunst maar ook werden Scandinavische, Duitse en Romaanse invloeden verwerkt. Het stadhuis van Stockholm was voor veel Delftse School architecten een belangrijke inspiratiebron. Anders dan het traditionalisme uit het begin van de 20e eeuw waren de meeste architecten van de Delftse School niet historiserend. De beste voorbeelden van hun architectuur worden gekenmerkt door heldere, functionele plattegronden, als zelfstandige eenheden herkenbare gebouwdelen, duidelijk geaccentueerde ingangen en bescheiden, ambachtelijke decoraties.

Shake-hands/Wederopbouw architectuur (1945-1965)

De term shake-hands is voor het eerst door Jaap Bakema gebruikt tijdens de architecten-conferenties in Doorn die tijdens de tweede wereldoorlog waren gestart. De bedoeling hiervan was om de vooroorlogse tegenstellingen tussen de 'traditionelen' en de 'modernen' te overbruggen en de naoorlogse wederopbouw gezamenlijk ter hand te nemen. Men probeerde een op consensus gerichte architectuur te ontwikkelen en het eerste decennium van de wederopbouw is dat ook heel goed gelukt. Moderne architecten ontwierpen weer hellende daken en traditionele architecten pasten grote raamopeningen toe. De gevonden combinaties leverden vaak luchtige en optimistische architectuur op die als het ware vorm gaf aan de economische opbloei van ons land. Veel gebouwen uit deze periode zijn inmiddels gesloopt maar de herwaardering is de laatste jaren goed op gang gekomen.

Dorps 1950-1960 is het moderne woonhuis in een gematigd historiserende of modernistische stijl. Van deze meer zakelijke maar ook nog ambachtelijke woningtypen zijn erin alle categorieën redelijk grote aantallen gebouwd. Ze sluiten aan op de al gevormde straatwanden maar komen ook voor op bijzondere plekken.

4.5 DEELGEBIEDEN

4.5 Deelgebied Dorps 1950-1960 staat indicatief voor;

Bouwvolume hoofdgebouw

- ☐ vrijstaande, twee aaneen gebouwde of rijenwoningen
- ☐ rechthoekige of samengestelde plattegrond
- ☐ zadeldak
- ☐ topgevels als accenten

Aanbouwen, uitbouwen en opbouwen

- ☐ ondiepe erkers en luifels
- ☐ dakkapellen met plat dakvlak
- ☐ grote dakkapellen in gevelvlak
- ☐ aangepakte bijgebouwen met zadell- of lessenaarsdak

Gevelindeling

- ☐ voorgevel begane grond: gevarieerde raamopeningen, waaronder openslaande deuren
- ☐ voorgevel verdieping: gevarieerde raamopeningen, waaronder Franse balkons
- ☐ zijgevel: verticale raamopeningen

Materialen en kleuren

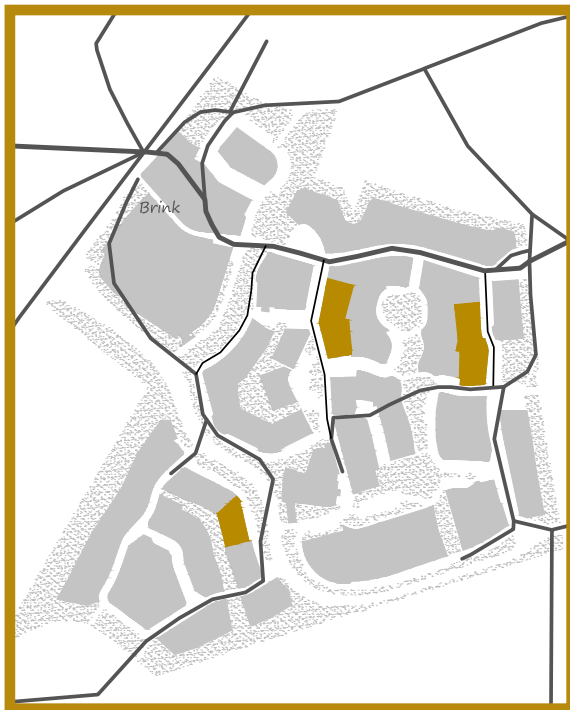
- ☐ gevels: metselwerk baksteen, bruinrood of (deels) wit gekeimd
- ☐ kozijnen, ramen en deuren: hout, gebroken wit, lichtgrijs
- ☐ raamindeling: vierruiters, tweeruiters of vrije indeling
- ☐ daken: keramische pannen oranje-rood of grijsgesmoord

Detallering

- ☐ brede zinken bakgoten aan gevel of aan sporenkap en zinken hemelwaterafvoeren
- ☐ expressieve schoorstenen
- ☐ raamomlijstingen in afwijkend metselverband
- ☐ luiken, uitvalhekwerk voor ramen verdieping

Tuin- en erfscheidingen

- ☐ voorkanten: geschoren groenblijvende haag of eenvoudig houten hek
- ☐ zij- en achterkanten grenzend aan openbaar gebied: groenblijvende haag of hедера op gaashek

Kenmerken als inspiratiebron, afhankelijk van woningtype en prijsklasse, verhoudingsgewijs toe te passen

4.6 Dorpse duurzaamheid

Er wordt gestreefd naar energieneutrale woningen, waarbij de economische haalbaarheid voorop staat.

Naast het ruimte bieden aan nieuwe interpretaties van bouwstijlen uit het verleden vormt het thema duurzaamheid een categorie op zich dat op verschillende manieren kan worden ingevuld. Daarvoor hoeven we niet ver van huis want eigenlijk is juist de Veluwe boerderij al het toonbeeld van duurzaamheid. Oude boerderijen worden nog steeds gebruikt en zonodig gerenoveerd, gerestaureerd of soms geheel nieuw opgebouwd. Bij restauratie van niet monumentale exemplaren worden soms bijzondere vernieuwingen doorgevoerd die de flexibiliteit van het hallenhuis nog eens onderstrepen.

Duurzaam beeldbepalend (B)

De bijzondere duurzame bebouwing ligt vooral langs de buitenranden van het dorp. Naast 'low-tech' oplossingen wordt hier ruimte geboden voor 'high-tech' innovaties die ook tot uitdrukking mogen komen in de vormgeving van de woning. Dat biedt mogelijkheden voor bijvoorbeeld vlakke of hellende grasdaken maar ook voor geheel door glas omgeven woningen, de zogenaamde kashuizen, of andere ecologische experimenten.

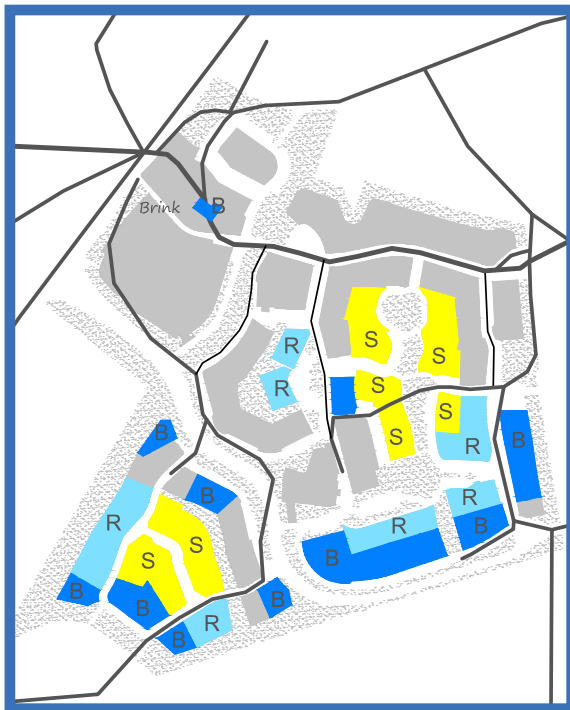
Duurzaam regulier (R)

De standaard duurzame bebouwing wordt gebruikt om de beeldende kwaliteiten van 'low-tech' oplossingen te gebruiken binnen het vertrouwde profiel van een individuele woning met kap. Dat betekent ruim baan voor afwijkende mits duurzame gevelmaterialen en bouwkundige maatregelen die de woningen extra voordelen bieden ten opzichte van wat standaard gebruikelijk is zoals een serre annex wintertuin ter beperking van het energieverbruik.

Duurzaam standaard (S)

De seriematig duurzame bebouwing is dat vooral op technisch gebied. Binnen een standaard woningprogramma moet er wel ruimte zijn voor bijvoorbeeld zonnepanelen op het dak en andere energiebesparende maatregelen.

Dorpse duurzaamheid is de verzamelnaam voor zichtbare high-tech en low-tech vormgeving en inmiddels standaard voorzieningen voor energie-arme woningen. Door duurzaamheid op verschillende manieren toe te passen ontstaat een variatie in verschijningsvorm en kunnen de woningen tevens in verschillende prijsklassen gerealiseerd worden. De aanduidingen B, R en S slaan uiteraard op beeldbepalend, regulier en standaard. Wanneer de aanduidingen ontbreken slaan de randvoorwaarden op alle categorieën.

4.6 DEELGEBIEDEN

4.6 Deelgebied Dorpse duurzaamheid staat indicatief voor;

Bouwwolume hoofdgebouw

- ☐ vrijstaande, twee aaneen gebouwde of rijenwoningen
- ☐ rechthoekige (B, R, S) of samengestelde plattegrond (B, R)
- ☐ zadeldak, lessenaarsdak (S), schilddak (B, R, S)

Aanbouwen, uitbouwen en opbouwen

- ☐ grote dakkapellen in gevelvlak (B, R)
- ☐ aangepakte bijgebouwen met zadell- of lessenaarsdak
- ☐ geen losse bijgebouwen (B, R)

Gevelindeling

- ☐ voorgevel en zijgevel begane grond: gevarieerde raamopeningen (S), glasgevels met schuifpui of openslaande deuren (B, R)
- ☐ voorgevel en zijgevel verdieping: gevarieerde raamopeningen (S), glasgevels (B, R)

Materialen en kleuren

- ☐ gevels: metselwerk baksteen (S), geveltimmerwerk naturel, vergrijzend of donker gebeitst (R, S), glas (B, R)
- ☐ kozijnen, ramen en deuren: hout, gebroken wit, lichtgrijs; aluminium of staal, naturel of antracietkleurig
- ☐ raamindeling: vrij
- ☐ daken: keramische pannen (S), houten shingels of delen, staalplaat, glas (B, R), zonnepanelen

Detallering

- ☐ brede dakoverstekken al of niet met veranda's (bij houten woningen)
- ☐ geïntegreerde goten met strakke detaillering (bij kaswoningen)
- ☐ dakmateriaal in gevelvlakken toegestaan

Tuin- en erfscheidingen

- ☐ voorkanten: geschoren groenblijvende haag
- ☐ zij- en achterkanten grenzend aan openbaar gebied: groenblijvende haag of hek van wilgentenen

Kenmerken als inspiratiebron, afhankelijk van woningtype en prijsklasse, verhoudingsgewijs toe te passen

4.7.1 Beeldbepalend

Hoekoplossingen zijn van belang voor de ruimtelijke kwaliteit van een woongebied. Als beëindiging van een blok of rij woningen moeten zij een kwalitatief hoogwaardige uitstraling hebben. Omdat hoekwoningen doorgaans van meerdere kanten zichtbaar zijn, dienen de voor- en zijgevel in architectonisch opzicht evenveel aandacht te krijgen. Ook vervullen hoeklocaties een rol in de sociale controle op de openbare ruimte. Alle hoekgevels aan de openbare ruimte dienen vanuit de vertrekken voldoende zicht te bieden op de openbare ruimte. Met een ster zijn de opties aangeduid waar extra ruimte wordt geboden voor een verbijzondering van de architectuur. Een aandachtspunt is dat men zelf het eventuele hoogteverschil dient op te lossen, dus een entree is daar mogelijk niet op zijn plaats. Verder zijn de gevels aangegeven die beeldbepalend zijn. Min of meer wordt dat per bouwstijl al bepaald, dit echter ter verduidelijking waar extra aandacht is gewenst.

4.7.2 Detaillering, uitbreidingen en opties

Er is getracht twee parkeerplaatsen op eigen terrein voor een garage mogelijk te maken. De situering van garages is standaard 7 meter achter de voorgevel. Een carport mag 1 meter achter de voorgevel beginnen. In sommige situaties wijken we daarvan af om twee parkeerplaatsen voor de garage mogelijk te maken.

Bijgebouwen, die zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte, dienen in samenhang met de woning te worden ontworpen. Gevraagd wordt overeenstemming in vormgeving, materialisering en kleurstelling.

Bij seriematige bouw is het wenselijk dat in de bouwaanvraag een optie wordt uitgewerkt voor het plaatsen van zonnepanelen, dakkapellen, garages en carports.

4.7.3 Erfafscheidingen

Afscheidingen van particuliere tuinen en erven kunnen, voor zover ze zichtbaar zijn vanuit het openbare gebied, grote impact hebben op het beeld van een wijk. Er zijn in den lande voorbeelden te over van situaties, waarin het straat- en bebouwingsbeeld in negatieve zin wordt beïnvloed.

vloed door een onsamenvangende reeks erfafscheidingen van mindere kwaliteit of door erfafscheidingen die qua vormgeving, kleuren en materialen volstrekt niet passen in hun omgeving. Met het oog op de kwaliteit en de samenhang van het ruimtelijk beeld is het essentieel om deze ontwikkeling (zoveel als binnen de bestaande wettelijke kaders mogelijk is) in de hand te houden.

Om de dorpse sfeer in Holzenbosch te benadrukken zijn aan de zij- en achterkanten alleen groene erfafscheidingen gewenst met een voorkeur voor hagen niet hoger dan 2 meter. Aan de voorzijde kan een spijlenhek of een haag niet hoger dan 1 meter. Daar waar een lage kademuur het hoogteverschil moet opvangen is een muur of zwarte schutting toegestaan. Bij de oplevering is het wenselijk dat een haag al is geplant. Op de kaart specifieke voorwaarden is aangeduid waar dat contractueel wordt afgedwongen.

4.7.4 Duurzaamheid

Duurzaam bouwen is het ontwerpen, toepassen van materialen, bouwen en installatietechnieken, waardoor aan de huidige behoefte van de bewoners wordt voldaan binnen de draagkracht van de aarde en zonder de (toekomstige) behoeften van anderen nu en in de toekomst te schaden. Dit is een vorm van nieuwe noodzakelijkheid. Het gaat daarbij niet alleen om de manier van bouwen, maar ook van beheren, onderhouden, aanpassen en tenslotte slopen. Een belangrijk thema is energie.

Er wordt gestreefd naar energieneutrale woningen, waarbij de economische haalbaarheid voorop staat. De woningen moeten in elk geval voorbereid zijn op energieneutraliteit; zeer goede isolatie en kierdichting van de schil (wanden, kozijnen en ramen), optimaal gebruiken van zon- en daglicht door een slim ontwerp, toepassen van lage temperatuur verwarmingssystemen (vloer of wand verwarming), duurzame gebruikersvriendelijke en robuuste systemen voor warm tapwater en ventilatie,

4.7 SPECIFIEKE VOORWAARDEN

rekening houden met het toepassen van zonnepanelen in het ontwerp en de constructie van de kap.

Daarnaast zijn de thema's water, biodiversiteit, mobiliteiten gezondheid van belang, zoals; voorzieningen voor het opvangen en hergebruiken van hemelwater, het verwerken van broed en schuilplaatsen voor vleermuizen en zangvogels, de mogelijkheid om fietsen makkelijk op te bergen, een buitenstekker voor het opladen van een elektrische auto, meer daglicht toetreding dan voorgeschreven, goede gebruikersvriendelijke ventilatie, binnen materialen zonder emissie van schadelijke stoffen, aangenaam binnenklimaat, meer geluidisolatie dan verplicht, e.d.

Duurzaam materiaalgebruik wordt bepaald door het ontwerp en de materiaal keuze. Een ontwerp waarbij gelet is op het toepassen van zo weinig mogelijk materialen, die als ze vrijkomen met de sloop nog goed herbruikbaar zijn, draagt veel bij. Bij de materiaal keuze zijn de milieu effecten van productie en onderhoud van belang. Hiervoor kan informatie over de levenscyclusanalyse van materialen worden gebruikt. Hernieuwbare materialen uit de regio, bijvoorbeeld op duurzame manier geconserveerd hout, stro, leem, natuurlijke isolatie materialen) die weinig onderhoud behoeven scoren hoog op duurzaamheid. Tenslotte is het een uitdaging dat de woningen bij gewijzigde behoefte gemakkelijk vergroot of verkleind kunnen worden. In een deel van het plan is daarom een beukmaat van 6 meter aangehouden, waardoor flexibiliteit in het ontwerp beter mogelijk is. Aanpasbaarheid of ombouwbaarheid is ook een vorm van duurzaamheid.

Het bouwwerk staat niet op zichzelf. Duurzaamheid kan verbeteren door bijvoorbeeld de juiste oriëntatie van ramen en een slimme toepassing van groen rondom de woning. Het gaat om duurzaamheid tot stand te brengen met behoud van het Dorpse karakter.

De zuidrand van Voorthuizen: van welving tot beekdal

Met het landschap als richtsnoer, ontstond in het verleden als vanzelf een dorps structuur, gevormd door functioneel (land) gebruik. Holzenbosch gaat de landschappelijk agrarische stijl uitademen. Ons streven is het zuidelijke landschap zoveel mogelijk te laten doorprikken tot in de nieuwe wijk.

Alhoewel bedacht, lijkt de stedenbouwkundige structuur van toevalligheden aan elkaar te hangen. Verdwijnpunten en romantisch slingerende dorpsstraten vormen de basis voor het fijnmazige dorps netwerk. Belangrijk daarbij is de groenstructuur binnen de wijk, deze dient robuust en gebiedseigen van karakter te zijn.

Aansluitend bij het omringende agrarische land worden grote bomen als structuurdragers ingezet, met voor dit landschapstype karakteristieke soorten. De landschappelijke setting wordt door de inzet van Noord-Zuid lijnen maximaal in de dorps verkaveling gebracht.

Wat men ervaart binnen Holzenbosch is een stevig groen raamwerk, charmante straatjes, verspringende zichtlijnen, grasbermen, grindbermen, hagen en natuurlijk aandoende speelvoorzieningen, gevat in een sterke referentie naar het aangrenzende buitengebied.

De Voorthuizense dorpsrand heeft een sterke relatie met het buitengebied

De projectgrenzen van het toekomstige Holzenbosch (fase 1)

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.1 De ontwikkeling van het landschap ten zuiden van Voorthuizen

Het plangebied van het toekomstige Holzenbosch was van oorsprong een sterk afwisselend kleinschalig landschap. Dit type landschap wordt het kampenlandschap genoemd; onregelmatige blokverkeveling (eenmans-engen of kampen), met daartussen een onregelmatig wegenpatroon.

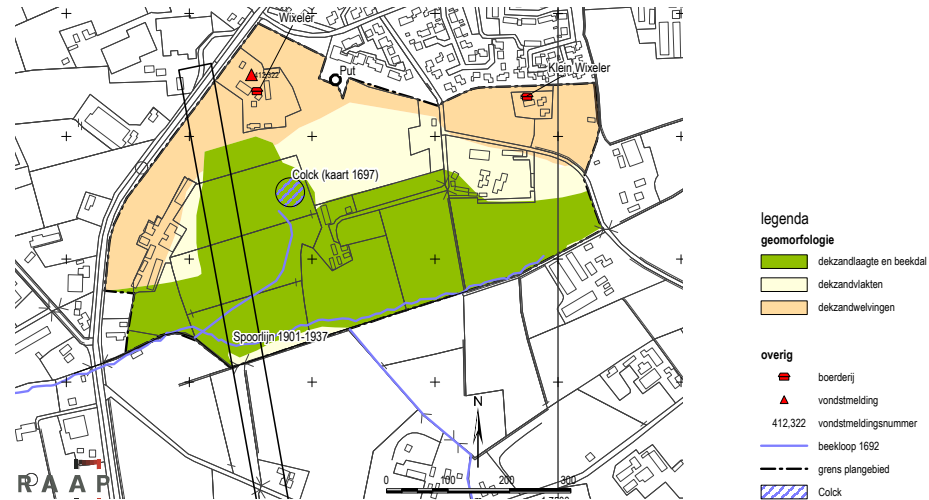
Door de aanwezigheid van het “Zenderense beekdal” aan de zuidzijde, was een onderscheid te zien in lagere natte delen en hoger gelegen droge gronden. Deze hoogteverschillen en daarmee de toegankelijkheid en bewerkbaarheid van het gebied, bepaalden tijdens de eerste ontginningen de terreinbegrenzungen en daarmee de uiterlijke verschijning van dit gebied. De hogere delen werden het eerst bewoond en ingezet voor akkerbouw, het natte gebied rond de beek werd pas later ontgonnen en ingericht voor veeteelt. Dit verklaart de afwisseling tussen open (laag) en dichtere structuren (hoog).

De geomorfologische kaart legt dit uit als dekzandlaagte of beekdal, overgaand in dekzandvlakten en dekzandwelingen.

De ligging van de landschapselementen hing dus nauw samen met de bodemgesteldheid en het daarop afgestemde grondgebruik. De kleine percelen waren, afhankelijk van de waterhuishouding, geschikt als akker of weiland. Wanneer er sprake was van een kamp, bestond deze uit een boerenerf met akkers, weide- en heidegronden.

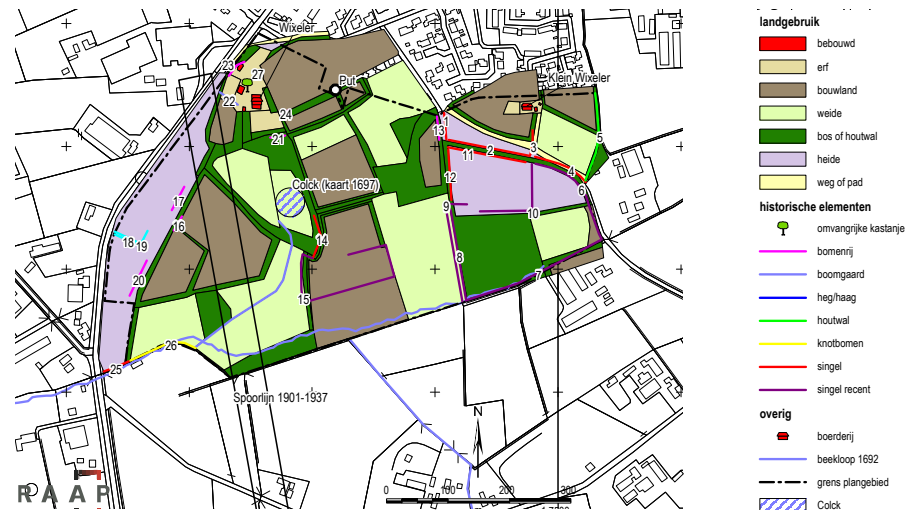
De met houtwallen afgezetten kavelranden en erven vormden groene kamers en boden wisselende doorkijkjes, zonder vaste hoofdrichting.

Het onregelmatige kavelpatroon was als een mozaïek, maar juist daardoor in bezit van een hoog “verrassingseffect”. De oude beplantingen bestonden rond de graslanden voornamelijk uit structuren van wilg en els. Rond de hoger gelegen drogere bouwlanden en erven stonden eikenbosjes, met enkele essen en elzen. De tussenliggende wegenstructuur werd aangezet door laanbomen (voornamelijk eiken). De schaal van het landschap, de afwisseling, het aanzicht en de herkenbaarheid was niet alleen kenmerkend voor dit plangebied, maar voor grote delen van de Gelderse Vallei.

boven: geomorfologie, het hoogteverschil gevormd door dekzandwelingen, overgaand in dekzandlaagte en beekdal

onder: cultuurhistorische inventarisatie, situatie 1832

Welke karakteristieken zijn nog te herleiden?

Het plangebied, de zuidrand van Voorthuizen, is nog steeds aantrekkelijk maar heeft veel aan oorspronkelijke kwaliteit verloren. Diverse ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat oude structuren –en daarmee het kleinschalige karakter op met name de hoger gelegen gronden- verloren zijn gegaan. Vermoedelijk is de schaalvergroting als gevolg van vernieuwde grond- en bemestingstechnieken, hier de grootste oorzaak van geweest. De ruimtelijke schaal is groter geworden.

De afwisseling die voorheen werd bepaald door groenstructuren, wordt nu sterker gestuurd door bebouwing (met verschillende functies). Algemeen kan men stellen dat het vroegere contrast tussen hoog en laag (de gradiënten), gemarkeerd door grondgebruik en type beplanting, grotendeels afgevlakt of verdwenen is.

Voorbeelden hiervan zijn de gedempte oude beekloop en een verdwenen natuurlijke kolk. Juist dit soort (natuurlijke) structuren maken de nattere gebieden en daarmee de overgangen naar de hogere gronden inzichtelijk.

De oude beek is lang geleden al gekanaliseerd en is tegenwoordig slechts te onderscheiden als sloot aan de zuidzijde van het gebied. Het authentieke beekdal karakter is daarmee verloren gegaan. Deels is langs deze waterlijn nog wel de oude beekbegeleidende beplanting aanwezig.

De huidige nog zichtbare groenstructuren als overlay op de cultuurhistorische inventarisatie, waarbij duidelijk wordt dat veel elementen zijn verdwenen

Landweggetjes omlijst met groen, geven een landelijke agrarische sfeer

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

Samengevat zijn in dit gebied -aan de oostzijde- nog een aantal oude waardevolle structuren te vinden, meer centraal is een cluster erfbeplanting gesitueerd. Door de oude verdwenen structuren weer op te zoeken, is een raamwerk te creëren, dat als houvast kan dienen voor het ontwikkelen van nieuw woongebied, waarbij men bestaand Voorthuizen -via doorsteekjes- koppelt aan het nieuwe, met recreatieve connectie naar het zuidelijke buitengebied. Men kan daarbij denken aan (gedeeltelijk) herstel van oude cultuurhistorische- en landschappelijke structuren, of het herintroduceren van verdwenen, of moeilijk te onderscheiden nat-droog gradiënten en noord/zuid-lijnen.

De vraag of dit op traditionele wijze vorm kan krijgen, of juist door een nieuwe meer artificiële invulling, zal door verdere ontwerpkeuzes en praktische haalbaarheid beantwoord gaan worden.

Oudere beekbegeleidende beplanting verraaft de loop van de Zeumerse beek, die anders niet of nauwelijks beleefbaar zou zijn

Hoe ziet de huidige situatie eruit?

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.2 Bestaande waardevolle groenstructuur

De oostelijke elzenstructuren, de erfbeplanting centraal in het plan en de resterende beekbegeleidende beplanting worden zo maximaal mogelijk in het verkavelingsplan ingepast.

Vooraf de centraal gesitueerde erfbeplanting is nog niet 100% zeker, omdat de definitieve bouwhoogte er nog voor kan zorgen dat een aantal bomen niet duurzaam kunnen worden behouden (rond bestaande stamvoeten kan niet zomaar grond worden opgehoogd).

Aan de oostzijde staan Elzenstructuren, afgewisseld met berk, es en eik in de slootkant. Vanuit bestaand Voorthuizen vindt men een combinatie van essen en eiken, overgaand in elzen, berken en eiken. Boven de noordwestelijke hoek staat een groep berken met enkele moeraseiken, met aan de overzijde van de straat een rij esdoorns.

De centrale erfbeplanting (Schoonengweg 4) kenmerkt zich door een afwisseling van enkele solitaire kastanjes, noten en wilgen, omlijst met een jonge houtsingel. De kastanjes zijn zeer waardevol, maar ook zeer gevoelig voor grondroering, grondwaterfluctuaties en verstoringen van werkzaamheden.

Bestaande -zo mogelijk- te behouden groenstructuren

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

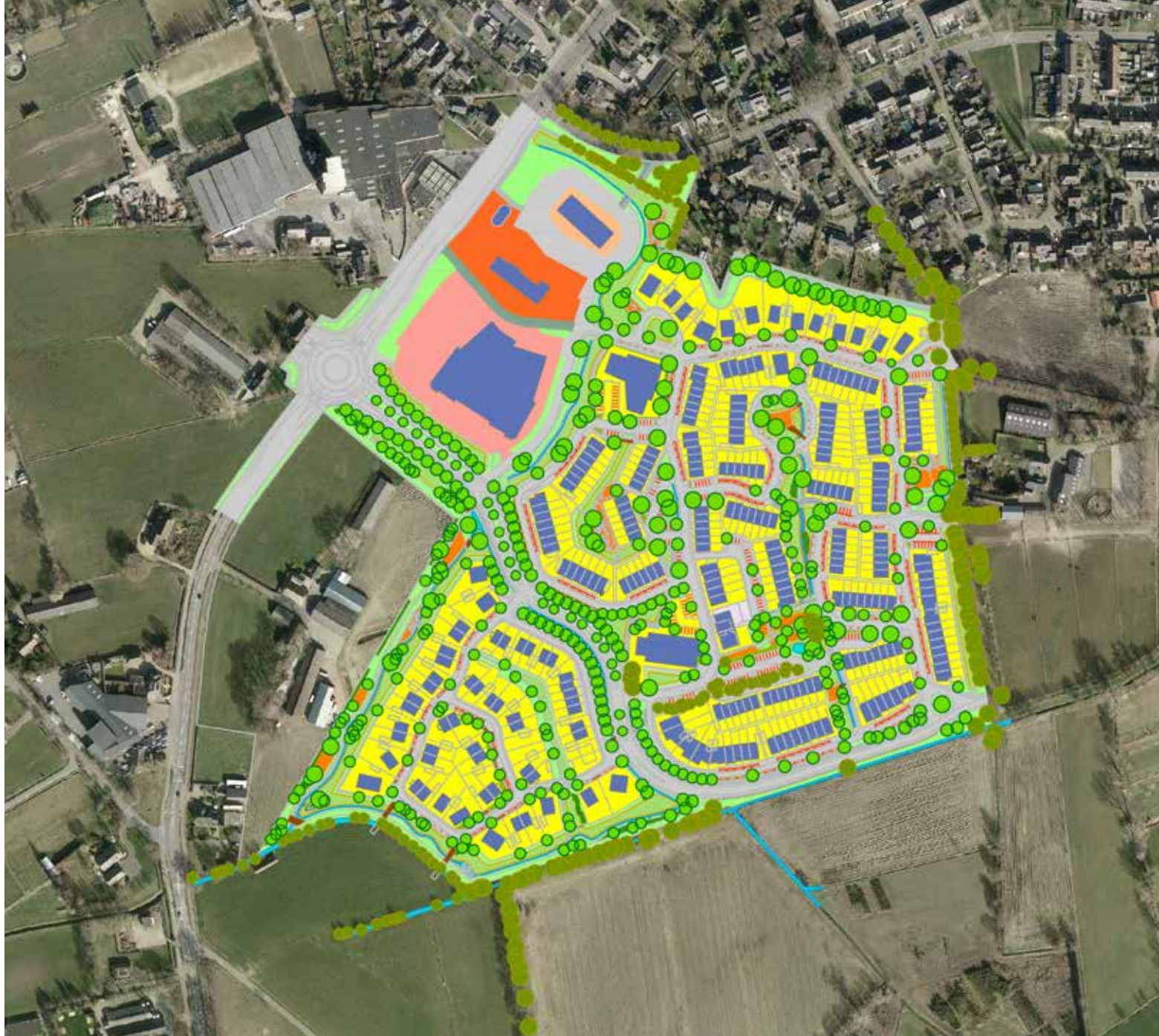
5.3 Bestaande waardevolle blauwe structuurdragers

Dit gebied kenmerkt zich door de welvingen en een cultuurhistorisch gemarkeert beekdal (Zenderense beekdal). Alhoewel de Zeumerse beek in zijn huidige loop nauwelijks is te onderscheiden, is het belangrijk dat deze waterlijn binnen het nieuwe plan wordt opgewaardeerd tot een “beekzone”.

Voor wat betreft de cultuurhistorische referentie, ecologische waarde, waterfunctionaliteit en potentiële recreatieve verbindingen, biedt deze lijn genoeg kansen om haar op te nemen in de zuidgrens van plan Holzenbosch. De beek zal -gecombineerd met het waterhuishoudkundig plan van de wijk- een gewichtiger functie krijgen dan in de huidige situatie het geval is.

De Zeumerse beek markeert de zuidrand van de nieuwe ontwikkeling

Het verkavelingsplan van woonwijk Holzenbosch (schaalloos)

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.4 Het nieuwe Holzenbosch: conceptuele structuurdragers

Holzenbosch kent een stedenbouwkundige structuur die is gebaseerd op het mozaïekachtige patroon vanuit het kampenlandschap. De bebouwingsvlakken zijn ten opzichte van elkaar verspringend en wijkend, waardoor een dynamische ruimtewerking ontstaat. De beschreven ontwikkeling van landschap naar dorp resulteert in een variatie aan ambachtelijke bouwstijlen. Deze uitwerking wordt versterkt door een robuust openbaar netwerk dat hier op reageert.

Smalle straten van gebakken klinkers, die kronkelen door de wijk en via A-symmetrische kruisingen samenkomen brengen een informele dorps sfeer. Weglopende zichtlijnen worden door het straatverloop, een toef groenstructuur of bouwblok beëindigd, waardoor het verrassingseffect wordt verhoogd. Een combinatie van ingrediënten die kenmerkend is voor het type landschap waarin we ons hier bevinden, het richtsnoer voor de nieuwe nederzetting Holzenbosch.

De openbare ruimte bestaat conceptmatig uit een aantal structuurdragers.

A. vanaf de wijkentree wordt de wijkontsluitingsweg aangezet door een forse laanstructuur, inclusief een bomenrij in de middenberm.

Naarmate deze structuur de zuidrand nadert, wordt de boomfrequentie lager, waardoor een transparante zichtrelatie ontstaat met het zuidelijke landschap.

B. Vanuit de zuidrand prikken een tweetal groene assen noordwaarts de wijk in. De meest oostelijke bestaat uit bestaande bomen en legt een koppeling door de bestaande dorpsrand van Voorthuizen. De groene assen brengen de landschappelijke sfeer tot in de wijk. Een derde as start vanaf het nieuwe erf richting het noordelijke deel van de wijk.

C. Tussen bestaand Voorthuizen en de noordelijke rand van de nieuwe wijk leggen we een groenblauwe spatie, die enigszins afstand creëert. Een deel van deze spatie wordt aan de 'nieuwe zijde' aangeplant met bomen, de rest van de ruimte wordt vormgegeven als een wilde wadi, waarin ruigte groeit.

D. De zuidrand wordt gevormd door de Zeumerse beek, waaraan gekoppeld de waterberging van de wijk zal plaatsvinden middels een robuuste wadi- en slotstructuur. De waterberging van de wijk wordt gescheiden van het beekstelsysteem aangelegd en zal in de meest zuidwestelijke punt samenkomen met de rest van het bergingssysteem, voordat het afwatert op het beekprofiel.

Ruimtelijke hoofdstructuur en verbindingen naar buiten

HERKENBAAR

- > agrarische sfeer
- > robuust en gebedseigen

RANDEN: RELATIE MET AANLIGGEND LANDSCHAP

- > het hele jaar door!
- > groen als onderdeel van zichtlijn
- > samenwerking cultureel (erf) en natuurlijk (buiten)

RANDEN: GROEN ALS TRANSPARANT "GORDIJN"

- > in typologie "nat" els-wilg
- > in typologie "droog" eik-berk
- > samenspel tussen massief - transparant - open

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.5 Het nieuwe Holzenbosch: karakteristieke randen en doorkijkjes

Binnen de gedachte van Holzenbosch is het belangrijk dat het omliggende landschap beleefbaar blijft binnen de wijk. Binnen de dichtere dorpse structuur benaderen we die sfeer door het type toe te passen beplanting en de reservering van forse groeiruimte.

Aan de randen van de wijk leggen we de referentie door middel van zicht- en relatielijnen. Langs de zuidelijke beekzone is dit het meest van toepassing. De noordelijke aanhechting aan het bestaande Voorthuizen vindt plaats door middel van het ha-ha principe; een soort flauwe oever constructie die aan 1 zijde een verhoogde rand heeft, waardoor men de inhoud van het lagere gelegen deel niet ziet. Dit principe werd gebruikt als veekering zonder hekwerken.

zeer flauwe
slootoever
kering
onder-
houdspad
tuin

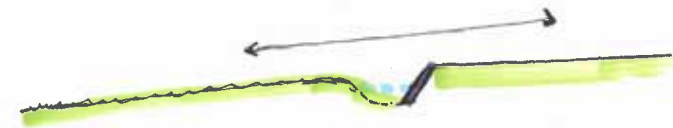

RAND NOORDZIJDE: HA-HA principe

- > overgang particulier-prive door verhoogde rand
- > verschillende materialisering mogelijk

HA-HA principe

> Origineel: Onzichtbare gracht = veekering.

> kunstmatige verhoging of tekenende wal of rand.

> toepasbaar binnen wadi-principe

geïntegreerde grondconstructie.

Kapelmuur

gemetselde
muur

schanshof

asfalt
maki

(groene)
beplanting

Een toegangslaan met een derde bomenrij in de middenberm

Groenaccenten als geleiding inzetten op entreepleintjes

Grote bomen binnen de hoofdstructuren

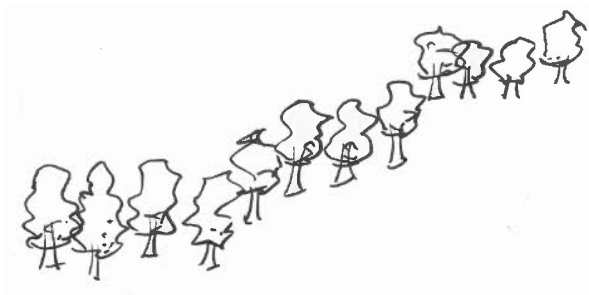
Ruime groei ruimte binnen de woonstraten

Groenvakken pleksgewijs geaccentueerd in de vloer

Boomtypologieën / ontwerpmiddelen

- > rij en laan
- > clumbs / groep
- > solitair

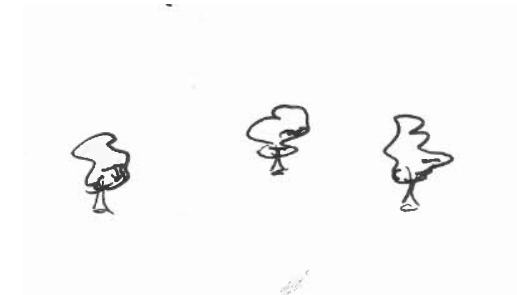

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.6 Agrarisch karakter: gebiedseigen DROGE structuren tot in de wijk

De hoofdstructuur van Holzenbosch zal bestaan uit een groensortiment van gebiedseigen bomen en beplantingen. De inzet daarbij is het creëren van grote groeiplaatsen, zodat er ook daadwerkelijk grote bomen komen te staan (1e grootte). Naarmate men verder de straten insteekt, zal het bomen-sortiment zich in grootte en kroonvorm schikken (2e grootte) naar de beschikbare profielruimte.

De hoofdlaan binnen het plan wordt gevormd uit gelijke soorten, terwijl binnen de andere boomtypologieën een hoge diversiteit zal worden aangebracht; op termijn verhoogt dit de sterkte van het totale bomenbestand, door minder ziekte-uitval en visueel geeft het een afwisselend beeld in gestel, bladvorm en herfstkleur. Daarnaast is een hoge dynamiek in soorten typerend voor de huidige zuidzijde van Voorthuizen, maar zeker ook voor het oude landschap met haar agrarische erven. Een kwaliteit die we graag terug zien komen binnen Holzenbosch.

De “cultureel robuuste” beekzone in een accoladeprofiel, gecombineerd met een wadisysteem

Watervoerende sloot

De “natuurlijke” beekzone toont sterke nat- en drooggradiënten

Zaksloot met opslag van beplanting

Zaksloot in grasberm

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.7 Agrarisch karakter: gebiedseigen NATTE structuren tot in de wijk

De sfeer van de zuidelijk gelegen beek en de omringende sloten wordt versterkt de wijk ingetrokken. De sloten worden soms als ondiepe zaksloot vormgegeven, op andere plekken als permanente watergangen.

De Zeumerse beek zal de basis vormen van een beekzone waar alle wadi- en slootstructuren samenkomen. Deze natte zone (die soms ook droog valt) zal het meest natuurlijk worden ontwikkeld, terwijl de waterbergingszone richting het noorden meer “cultureel robuust” zal worden ingericht, gecombineerd met een route van speelaanleidingen. Door de gehele wijk vindt men wadi-structuren gekoppeld aan een (zak) slootsysteem.

Een hogergelegen schouwpad maakt de beekzone voor onderhoud bereikbaar, is tevens de kering tussen het beek-wadisloot systeem en kan dienen als informeel wandelpad

Het beeksysteem is niet continue waterdragend

Grote bomen worden opgenomen in het wadisysteem

Wadi als onderdeel van een footprint van een appartementengebouw

Gecontroleerde struweelontwikkeling in wadi's toestaan

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.8 Agrarisch karakter: gebiedseigen SEMI-NATTE structuren

Wadi's zijn inmiddels een bekend fenomeen binnen de gemeente Barneveld. In feite is het een verlaagde zone die tijdens regenbuien het water opvangt, tijdelijk vasthoudt en vervolgens in de bodem infiltreert.

De nieuwe wadi's in Holzenbosch zullen er echter niet standaard uit gaan zien. De standaard is een graszode met niets er op of aan, in Holzenbosch wordt het een ruige zone met grote bomen en veel er op en aan. Gecombineerd met de sloten en pleksgewijs de speelaanleidingen, is de ambitie een aantrekkelijk functioneel systeem te creëren, dat plek biedt aan spontane groenontwikkeling en uitnodigt tot "struinen".

Aan 1 zijde een kering door schanskorf spaart taludruimte uit en levert een informeel pad

Door verruiging worden de wadisystemen minder klinisch en minder zichtbaar, maar wel avontuurlijker

Hiërarchie in hoofd- en subroute; molgoten en band

ONTWERPGEDACHTE:

- > Dorpse smalle profielen
- > Wegknikkende lijnen
- > Verdwijnpunt of blokkade aan eind
- > Dorpse rust in materialisering
- > Zoveel mogelijk 1 tint
- > Heldere verdeling in functie
- > Tweezijdige rws band is enige cont. lijn
- > Programma opnemen in eenduidige plint
- > Typologie in straten
- > Typologie in ruimtes
- > Hiërarchie in typologie en materialisering
- > Verschil in staande plint en A-niveau plint

Multifunctionele brede plint

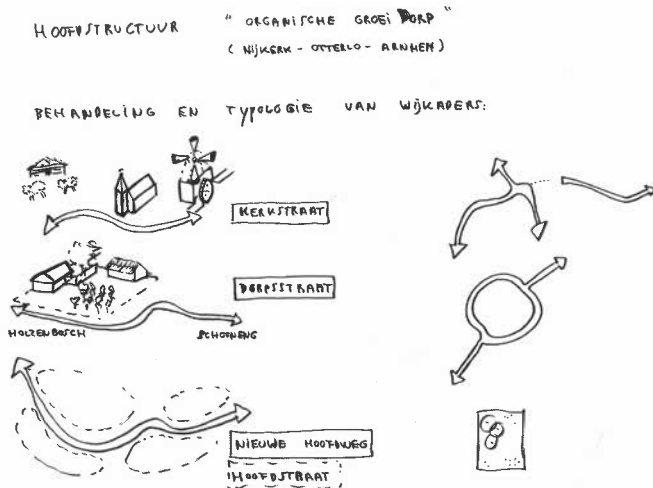

Programmaplint = onderdeel brede plint

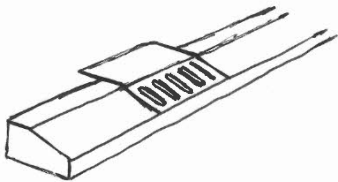

Hiërarchie in programma; accenten

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

KOLK IN BAND.

KOLK IN GOOT.

= KEUZE.

Kleuren pallet klinker

5.9 Verharding: een vloer van gebakken klinkers en halfverharding

De gekozen verharding in plan Holzenbosch heeft een tijdloos karakter en bestaat uit gebakken klinkers, afgewisseld met halfverharding.

De halfverharding wordt toegepast in parkeervakken en wandelpaden.

De geleding tussen de verschillende gebruikersvlakken wordt gevormd door betonbanden. Het gekozen ontwerp principe beschrijft een straat in verschillende gedaantes, die altijd leidend is en wordt aangezet met molgoten en een -al dan niet verhoogde- overrijdbare band, die overloopt naar een programmaplint (trottoir, parkeren, groenvak).

Het waterstructuurplan vereist een straatprofiel op 1 oor, wat wil zeggen dat naar 1 zijde via een molgoot wordt afgewaterd, of via een berm richting wadien slootsysteem.

ONTWERPPRINCIPE:

- > Weg snijdt in het grondvlak, trottoirs, parkeren en programma liggen in de "plint" ernaast.
- > Aan beide zijden van de weg een molgoot, waarvan er 1 nep is en de andere in functie.
- > Kolken zitten niet in de band, maar in de molgoot.
- > Tweezijdige band zorgt voor continue geleiding door de wijk.

Binnen de hiërarchie van de straten komen ook vlakke varianten voor, zonder een staande band.

De theoretische benadering van dorpsse groei heeft geresulteerd in een aantal straattypologieën, namelijk de hoofdstraat, de dorpsstraat, de ventweg, het hofje, het pleintje en het buitenpad.

Om de rust te bewaren hebben ze allen dezelfde kleurkarakters, namelijk bruin-rood, tot paars met eventueel een nuance in vlam of menging in accentkleuren. De parkeervakken worden in een wisseling van straatverband binnen de plint gemarkeerd en gecontrasteerd door een donkerder kleuraccent.

5.10 Verharding: thematisering in verschillende straattypes

- Hoofdstraat**
Dubbelbaans asfalt met verhoogde middenberm + fietsstrook + trottoirplint
- Dorpsstraat type A**
Klinkerweg + 2x molgoot + "grindberm" + verlaagde band + 1 zijdige lage plint
- Dorpsstraat type B**
Klinkerweg + 2x molgoot + verhoogde band + hoge plint
- Dorpsstraat type C**
Klinkerweg + 2x molgoot + 2 zijdige lage plint
- Dorpsstraat type D**
Klinkerweg + 2x molgoot + "grindberm" + verhoogde band + hoge plint
- Ventweg**
Klinkerweg + 2x molgoot + verhoogde band + hoge plint + lage berm
- Hof**
1 vloer van klinkers op A- niveau, minimale markering, maar nuance
- Pleintje**
1 vloer van accentmateriaal met groene eilanden
- Pad**
Volledig halfverharding of zandpad
- Groen erf**
Als onderdeel van de groene noord-zuid as

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.10 Verharding: thematisering in verschillende straattypes

Halfverharding (lichte kleur) en parkeren (rood)

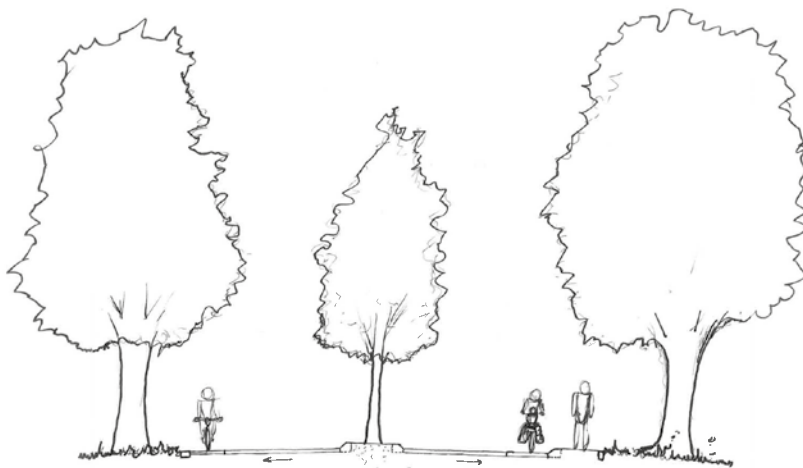
Gebakken klinker in straat, plint, hof en plein, m.u.v. de hoofdstraat

Grindbermen

5.10 Typologieën: principeprofielen

01

02

03

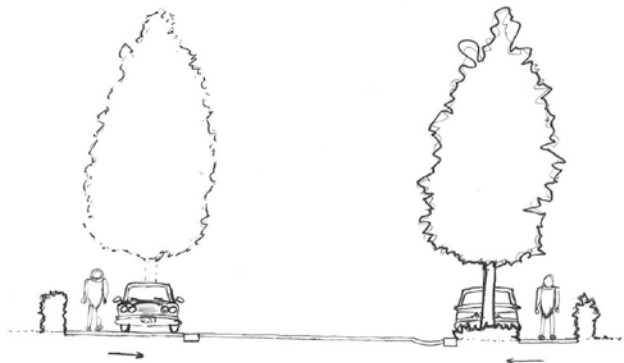
5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.10 Typologieën: principeprofielen

- 01: Hoofdstraat
- 02: Dorpsstraat type A
- 03: Dorpsstraat type B
- 04: Dorpsstraat type C
- 05: Dorpsstraat type D / Ventweg

04

05

Overgangen geaccentueerd door veldkeien

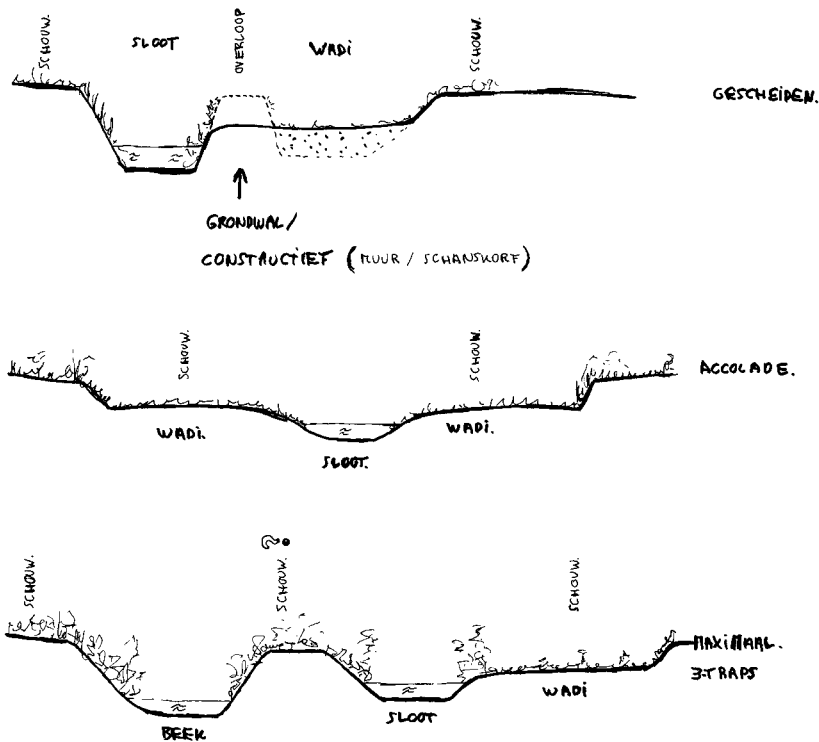
Gootsysteem

Voorde

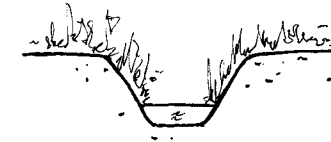
Het watersysteem moet zichtbaar en beleefbaar zijn: leg accenten op de juiste plek

WADI PRINCIPES
TRADITIONEEL

Gecombineerde wateropvang systemen

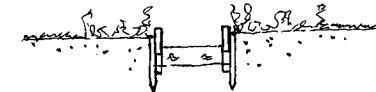
STANDAARD
SLOOT

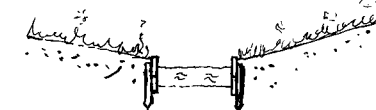
ZAKSLOOT

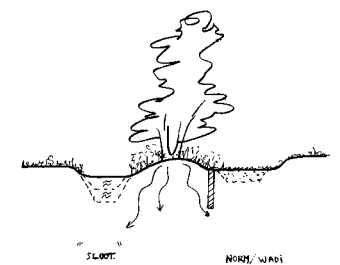
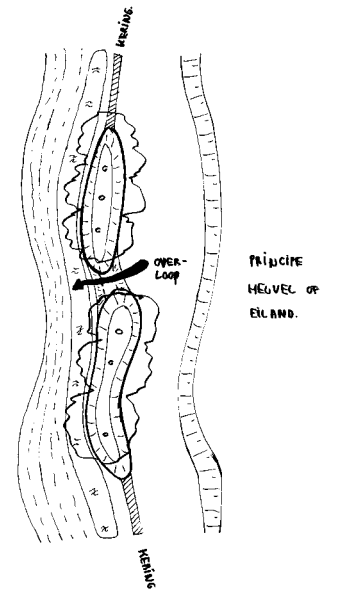
ZAKGOOT

OVER-
GOOT

Mogelijke slootprofielen

Rabat met beplanting
Als waterdempel

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.11 Afwatering: via wadi en sloot infiltreren en bergen

Het watersysteem volgt het bestaande verloop en wordt vanuit die situatie verder uitgebouwd. Het principe binnen deze wijk is dat zoveel mogelijk water binnen de grenzen moet worden geborgen en geïnfiltreerd, alvorens het op het beekstelsysteem overloopt. De wijkbewoners bergen en infiltreren water op hun eigen terrein.

Het karakteristieke aan het Holzenbossche watersysteem is dat sloot en wadi aan elkaar gekoppeld zijn. Soms zit er tussen wadi en sloot een lage drempel van hout, om het water in eerste instantie te kunnen bufferen voordat het in de sloot overloopt. Wanneer de ruimte het toelaat wordt de overlooptrempel uitgevoerd in een "rabat" met wilg- of elzenbeplanting.

Op enkele plaatsen wordt een goot toegepast en sommige wadi's worden aan 1 zijde gekeerd door een schanskorf gevuld met natuursteen of (plaatselijk) puin. Het totale systeem vormt naast een basis voor de groenstructuur, ook een platform voor het spelen binnen de wijk. Op diverse locaties liggen speelplekken deels in of naast een wadi of sloot. Het watersysteem biedt ruimte aan een informeel wandelnetwerk door de wijk, die een aantal speelplekken door graspadjes, schouwpaden, of plinten aan elkaar verbindt.

Op een viertal locaties worden voordes ("doorwaadbare" plaatsen) aangebracht. Bij hevige regen komt in deze voordes 10 cm water te staan. Deze locaties zijn buiten de hoofdrotting van de wijk neergelegd en maken op speelse wijze het watersysteem van de wijk inzichtelijk en beleefbaar.

Slootsysteem (blauw) en wadinetwerk (groen),
in rood aangegeven de waterdrempels en schanskorven

De nieuwe boomstructuur voortbordurend op het bestaande

Plantvakken (lichtgroen) en bosplantsoen (donkergroen)

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

De groene arcering buiten de plantvakken en wadibodems.
bestaat uit ruig, kruidachtig of bloemrijk gras

5.12 Groenstructuur: forse bomen en ruime groeiomstandigheden

De groenstructuur van Holzenbosch legt de nadruk op de plandragers; de noordzuid assen gekoppeld aan het watersysteem, de entreelaan, de speellocaties en de beekzone. De hoeveelheid plantvakken is beperkt, er wordt zoveel mogelijk gestreeft naar bomen in gras, waditalud of slootrand.

Het bomensortiment binnen de belangrijkste structuurdragers is gebiedseigen, gedeeltelijk “oud Hollands” en zeer divers van samenstelling. Binnen de woonstraten in de plint, mag het sortiment afwijken in een meer gecultiveerde soort of cultivar.

De ruigere bosplantsoensoorten worden toegepast binnen de beekzone en de wadistructuren, waarin tevens ruimte is voor spontane ontwikkeling van pioniersoorten.

De onderbeplanting zal bestaan uit vaste planten of lage heesters die tegen een stootje kunnen en doen denken aan een akker- of weiderand. Dit type beplanting trekt insecten aan en draagt bij aan de biodiversiteit en algehele ecologische kwaliteit binnen de wijk.

Grassoorten worden verruigd en zijn zo mogelijk bloemrijk, of kruidenrijk. De mate van robuustheid van beplanting is aan de zuidelijke beekzone hoog en zal naarmate de wijk verder wordt dooraderd richting de noordzijde, een meer cultureel karakter krijgen.

Binnen dit culturele karakter vallen de groene hagen en de klimbeplantingen aan de erfafscheidingen. Wij streven ernaar om rond de appartementencomplexen een robuust tuinkarakter te krijgen middels een semi transparante groene kraag rondom het terrein. Ook hier moet ruimte gereserveerd worden voor grote bomen.

zomereik - *Quercus robur*

es - *Fraxinus excelsior*

berk - *Betula pendula*

okkernoot - *Juglans regia*

paardenkastanje - *Aesculus*

esdoorn - *Acer campestre*

zwarte els - *Alnus glutinosa*

schietwilg - *Salix alba*

moereseik - *Quercus palustris*

grauwe abeel - *Populus can.*

zachte berk - *Betula pub.*

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.12 Groenstructuur: indicatie van de basisbeplanting

ligusterhaag

Ligustrum ovalifolium

veldesdoorn / Spaanse aak

Acer campestre

beukenhaag

Fagus sylvatica

haagbeuk

Carpinus betulus

klimop (erfafscheiding)

Hedera helix "Woerner"

ruig gras

wilder en kleurrijk

stinzenbeplanting

bollensortiment

Amerikaans krentenboompje

Amelanchier lamarckii

meidoorn

Crataegus monogyna

Gelderse roos

Viburnum opulus

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.13 Erfgrenzen particulier

Erfgrenzen bestaan uit hagen of een begroeiing op een staafmat afscheiding. Algemeen geldt; overal goed verdichtte groene erfgrazen, tenzij architectonisch anders beschreven.

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.13 Erfgrenzen appartementen

Rond de appartementen geldt dat een aantrekkelijk groenplan wordt opgesteld, wat betreft kleurcodes passend bij de architectuur. Met name de parkeervelden dienen ingepakt te zijn in groene kragen, waarin ook bomen zijn op te nemen. De groene grens mag een transparant en afwisselend karakter hebben, opgebouwd uit hagen, vaste planten en siergrassen.

Als een leuning noodzakelijk is, dan bij voorkeur aan 1 zijde

Bruggetjes als planken over de sloot

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.14 Constructieve elementen

Op meerdere plekken binnen de wijk worden houten bruggen toegepast. Deze dienen simpel van constructie te zijn, het liefst zonder leuning, of in geval van noodzaak, een enkelzijdige.

De schanskorven hebben niet alleen een esthetische- en kerende functie. Ze helpen het water infiltreren, doordat ze permanent “lek” zijn. Door langs de korven versneld water te infiltreren, kan het percentage ruige begroeiing binnen het wadi bodemvlak omhoog.

Daarnaast worden de korven ingezet als niveautreden bij enkele speellocaties, waardoor permanent droge, incidenteel natte, en erg natte wadipeilen kunnen worden gevolgd. Ook bij het vollopen van de wadi's kunnen dan nog steeds onderdelen van speellocaties of toestellen bereikt worden.

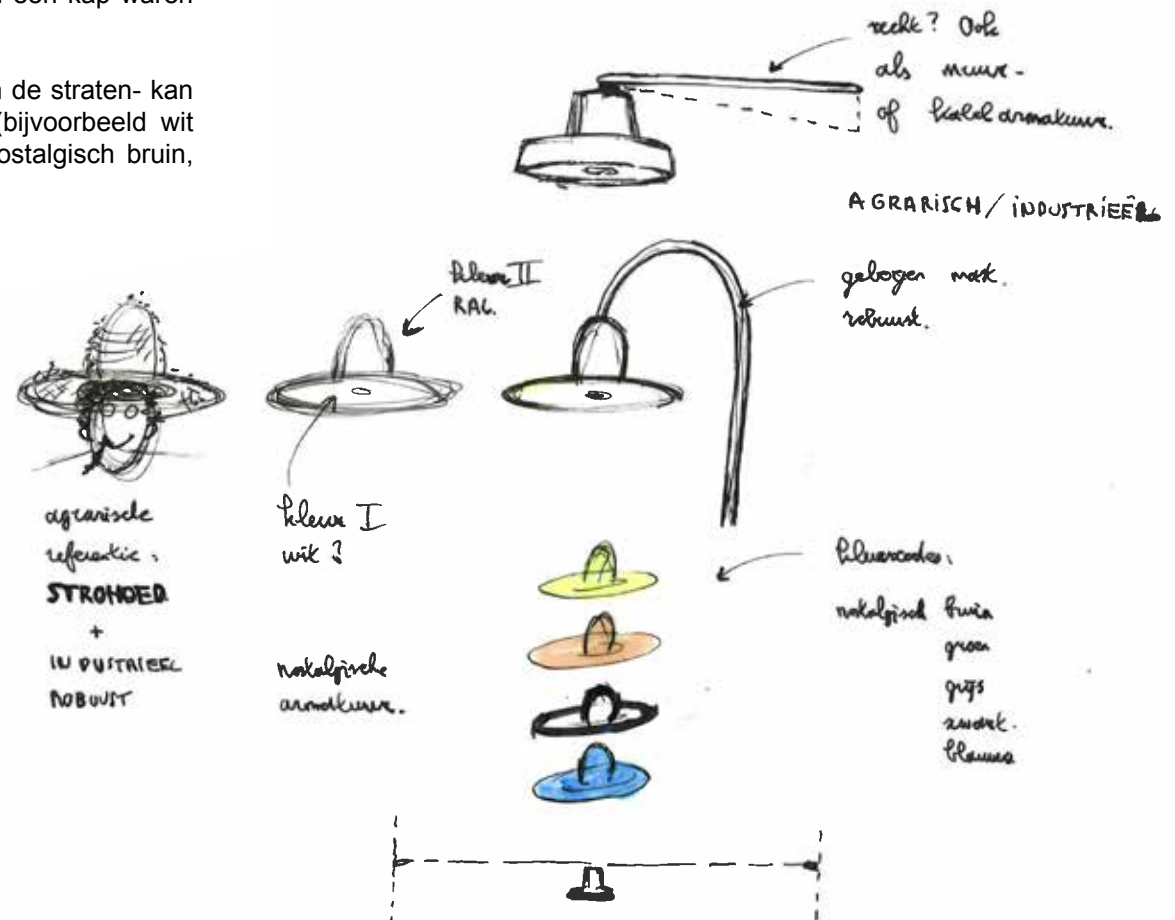
Schanskorven vullen met plaatselijke baksteen (te slopen opstanden)

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.15 Verlichting

Holzenbosch wordt verlicht door een armatuur dat past bij een boerenerf. Het dient een robuust uitziend element te zijn, met een nostalgische verwijzing door bijvoorbeeld een gebogen, of juist rechte mast. Het model doet denken aan een strohoed, zoals een plaatselijke boer of boerin die vroeger zou kunnen dragen (en tegenwoordig ook nog wel). Een agrarisch armatuur ligt dicht bij een oude industriële fabriekslamp, die vaak van een kap waren voorzien.

Een moderne vertaling -gekoppeld aan de thematisering van de straten- kan zijn dat iedere armatuur dezelfde kleur binnenkant heeft (bijvoorbeeld wit of grijs), maar een verschillende buitenkant (bijvoorbeeld nostalgisch bruin, zwart, blauw of grijs).

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.16 Reiniging

Barneveld maakt gebruik van zijladers. Iedere bewoner van Holzenbosch krijgt rolcontainers, die opgesteld dienen te worden op de trottoirs, naast gemarkeerde tegels.

De vuilniswagen pakt de te legen containers aan de rechterzijde op. Opstelling mag niet plaatsvinden in bochten, onder of naast bomen of lichtmasten.

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.17 Spelen

Het spelen binnen Holzenbosch vindt plaats op meerdere (samengestelde) locaties, voor de leeftijdsgroepen 0-6 jaar en 6-18 jaar. De plekken bevinden zich in de buurt van het watersysteem, vaak gekoppeld aan een robuuste wadi.

Binnen de beekzone liggen speelaanleidingen verspreid langs een wandelpad. Dit wandelpad gaat als informele route verder via een schouwgang, zodat er een kleinschalig recreatief netwerk ontstaat.

Binnen de wijk zijn breed verspreid speelplekken tussen de bebouwing gesitueerd, waarbij het “binnengebied”, het “erf” en het “eiland” de meest opvallende eenheden zijn.

Toestellen voegen zich in het landelijke karakter van de wijk en zullen voornamelijk uit hout en sobere kleuren bestaan. Constructies zijn “schots en scheef”, dus ongeorganiseerd vormgegeven. Uiteraard voldoen alle elementen aan het keurmerk. Het binnengebied kan op deze losse houtige stijl een uitzondering zijn, omdat in deze geïsoleerde ruimte een eigen wereld mag ontstaan.

UPDATE 20151105:

Deze speellocatie wordt aangepast. Het geheel schuift iets zuidwaarts en wordt sterker omrand door een groenstructuur. De locatie wordt -in plaats van formele toestellen- voorzien van enkele speelaanleidingen, waardoor een extensiever speelkarakter ontstaat.

Speellocaties met doelgroep in Holzenbosch, de lijnen geven de struinpaden aan

5. BEELDKWALITEIT ONBEBOUWDE RUIMTE

5.17 Spelen

Gemeente Barneveld

Bezoekadres:
Raadhuisplein 2
3771 ER Barneveld

Postadres:
Postbus 63
3770 AB Barneveld

T 14 0342
F 0342 49 53 76
E gembar@barneveld.nl
I www.barneveld.nl
E info@barneveld.nl

